

Hevesvármegye

POLITIKAI, KÖZGAZDASÁGI ÉS TÁRSADALMI VÁRMEGYEI LAP

TARTALOM:

Heves vármegye Törvényhatósága bensőséges szeretettel ünnepelte gyémántmisés Érsekét.

Dr. Hedry Lőrincz főispán, Okolicsányi Imre alispán, Szent-Ivány Farkas és Lipcsey Attila törvényhatósági bizottsági tagok ünnepi beszédei.

Szent-Ivány Ferenc földbirtokos Ape: Szomorú aratás.

Eger város képviselőtestületének augusztus 29.-i közgyűlése.

Eger város diszközgyűlésen ünnepelte Szmracsányi Lajos érseket.

Nádasi: Mennyei magasságok, földi mélységek.

Dutkay Pál prelátus-kanonok felszólalása a Hevesmegyei Gazdasági Egyesület gyűlésén, Egerben.

A Hevesmegyei Gazdasági Egyesület levele szerkesztőségünkhöz.

Az egeri ügyvédi Kamara levele Csepány Géza ügyvédhez, Hatvan díszpolgárához.

Az Egeri Kaszinó 100 éves jubileuma.

Dr. Kátovits Alajos Eger: A godollói Erőműve kongresszus.

A vármegye gyümölcskivitele.

Legány Odön, a Hatvani Növénynemesítő Intézet vezetőjének nyilatkozata az idei gabonatermestről.

Dr. Gaspár Béla orvos Hatvan: Az iskolás gyermekek egészségügye. (da). A Hatvani Atlétikai Club jubiláris érsenyei.

Vitamos cseplés Hevesmegyében.

Szerkesztői üzenetek.

További hírek, beszámolók a megye minden részéről.

HATVAN.
SZEPTEMBER HÓ 1.
IV. ÉVFOLYAM 16. SZÁM.

A karácsondi önkéntes tűzoltóság jubiláris diszközgyűlése.

A karácsondi önkéntes tűzoltótestület szeptember 30-án 50 éves fennállása alkalmából diszközgyűlést tart. Egyidejűleg a gyöngyösi járás tűzoltói járási tűzoltóversenyt rendeznek és a vármegye tűzoltótestületei is képviseltek magukat.

A Hevesmegyei Tűzoltó Szövetség Okolicsányi Imre alispán tűzoltószövetségi elnök elnöklete alatt évi rendes közgyűlést is tart. A magyar Országos Tűzoltószövetséget Hirling Gyula m. kir. kormányfőtanácsos, az Országos Tűzoltószövetség előadója fogja képviselni, aki a jubiláris tűzoltótestületet üdvözölni fogja.

A karácsondi tűzoltóság háziünnepélyén a tűzoltó bajtársak meleg szeretettel fogják köszönteni és ünnepelni a lélszázados múltira visszatekintő testületet, amely mindig hivatásának magaslatán állt a köteleltségteljesítésben. A polgárság pedig bizonyára háláteljes szívvvel gondol azokra, akik becsületes önzetlenséggel és önfeláldozással állanak éjjel-nappal készen életük kockáztatásával is a mások vagyónának és életének megmentésére.

Villamos cséplés Hevesvármegyében.

A hevesvármegyei közigazgatási bizottság augusztus hó 16-án tartott ülésén felolvasott alispáni jelentés többek között a következőket modja:

„Jelenteni kívánom továbbá, hogy a villamos áramot szolgáltató vállalat a vármegye több gazdaságában és községében villamos motorral hajtott cseppléseket végeztet. Eddig 14 villamos motor van használatban, melyek közül három darab nagyobb gazdaságokban, illetőleg uradalmakban végzi nagy megelegésre a munkálatokat, tizenegy motor pedig eddig 15 községben 268 kisbirtokosnál végezte el a cséplést. A vállalat közlése szerint kisgazdaságokban métermázsánként az átlagos áramlogyasztás 0.50 és 0.7 kilowatt között mozog. ami 13—16 filleres, tehát nagyon kedvező, egységárnak felel meg.

Nagy gazdaságokban, ahol az idő kedvezőbb kihasználásával eredményesebben tudnak csépleni, az egységárak még kedvezőbben alakulnak. Ez a cséplés általában mindenütt nagy tetszéssel találkozott, amit bizonyít az a tény is, hogy a gazdák más hajtóerővel üzemben tartott gépekkel szemben szívesen várnak a villamoscséplőgépekre.

Mivel pedig a villamoserőnek ily eredményesen jelentkező kihasználása a gazdaságsadalom nagy hasznára a jövőben még csak lokozódhat, az itt előadottakat készséggel ajánlom a gazdaközönség figyelmébe.

Ezzel kapcsolatban jelentem, hogy a kompoli uradalomban a közeli napokban egymás mellett felállított gőzgéppel és villamos motorral próbacséplést loznak végrehajtani, melyek versenyéből tanulságosan lehet majd megállapítani, hogy a cséplést melyik hajtóerő végezte el gazdaságosabban, olcsóbban és eredményesebben.

Ezek az összehasonlító próbacséplések most vannak folyamatban, így azok eredményét most még ismertetni nem tudjuk, amint azonban, befejezést nyernek az ügyre visszatérünk és az összehasonlítás tapasztalatai eredményeit megszerezünk és közölni fogjuk.

A pusztá létéért küzdő gazdaságsadalomra nézve minden fillérnyi megtakarítás a legnagyobb jelentőséggel bír. Mi e kérdéssel a legnagyobb részletességgel kívánunk foglalkozni és közölni fogjuk a vármegye azon kiváló értékeinek hasznos megállapításait, akik csupán a köz érdekét tartva szem előtt, loják nézetüket nyilvánítani, a kiállott próbák eredményeiről.

Halálozás. Igaz részvétellel vettük a gyászhirot, amely Csány község egyik érdemes polgárának, Kohn Vilmos földbirtokosnak halálát jelentette. A halál augusztus hó 22-én éjjel álmában érte utól, temetése 23-án délelőtt volt. A temetésen Csány község és a környék társadalmának minden rétege felekezeti különbség nélkül résztvett és bensőséges részvétellel kísérte utolsó útjára azt a férfiat, aki egész életét a puritán becsületesség és önzellen jóakarattal jegyében élte le.

Uj magán polgári iskola Hatvanban. Szekely Andor polgári iskolai tanár nyilvánossági jelleggel leruházott hu polgári iskolát letesített Hatvanban. Az ujhavatani részen lekvő uj középiskola fontos és hezagpótló intézmény lesz, mert nagyon sok szülő gyermekének ez az iskolatípus adja meg későbbi hivatásához a szükséges előképzettséget. Eddig ezek a diákok a szomszed községek polgári iskoláiba jártak be, ez az uj intézmény mentesíti a gyermekeket a testet-lelket romboló utazgatástól, s így a szülőknek is nagy megnyugvást jelent.

8240-933 szám.

Árverési hírdelmény-kivonat.

Eger és Vidéke Hitelszövetkezet mint az O.K.H. tagja végrehajlatonak Harangozó István s neje végrehajlatát szenvedők ellen mutatott végrehajlati ügyekben a telekkönyvi hatóság az ujjabb árverést 350 Ft. tökekövetelés és járuléka behajtása végett az egeri kir. járásbíróház területén lekvő, Egerben fekvő, és az egeri 2261 sz. betétben A l. 3 sorszám. 4593 2 hrsz. alatt felvett Harangozó István es neje Csehovics Maria neven álló Menház utcai ház, udvarra, annak alkotó részei es tartozékaira 1800 pengő, és az egeri 2738 sz. betétben A l sorsz. 11.317 hrsz. alatt felvett ingatlanból B. 7. sorsz. szerint Harangozó István neven álló l. 10-ed részre, annak alkotó részei es tartozékaira 20 pengő kikiáltási árban elrendelte.

Az árverést 1933. évi december hó 2 napján délelőtt 9 órakor telekkönyvi hatóság hivatalos helyiségében földszint 12 ajtó loják megtartani.

Az árveres alá kerülő 2261 sz. betétsbeli ingatlan a kikiáltási ár felénél, a 2738 sz. betétsbeli ingatlan a kikiáltási ár kétharmadánál alacsonyabb áron nem adható el.

Az árverelni szándékozók kötelesek bánatpénzzel a kikiáltási ár 10%-át készpénzben, vagy az 1881 : LX. t.-c. 42. §-ában meghatározott árfolyammal számított ovadékképes értékpapírosban a kiküldött-nél letenni, hogy a bánatpénznek előleges bírói letétbe helyezéseről kiállított letéti elismervényt a kiküldöttnek átadni es az árverési feltételeket alánny (1881 : LX. t.-c. 147., 150., 170. §§ ; 1908 : LX. t.-c. 21. §.)

Az aki az ingatlanért a kikiáltási árnál magasabb ígérlet tett, ha többet ígérni senki sem akar, köteles nyomban a kikiáltási ár százaléka szerint megállapított bánatpénzt az általa ígért ár ugyanannyi százalékaig kiegeszíteni (1908 : XLI. 25. §.)

Eger, 1933. évi augusztus hó 23 napján.

Rombay s. k. jbiró.

HEVESVÁRMEGYE

POLITIKAI, KÖZGAZDASÁGI ÉS TÁRSADALMI VÁRMEGYEI LAP

MEGJELNIK HAVONTA KÉTSZER. ELŐFIZETÉSI ÁRAK: EGY ÉVRE 12 PENGÓ, FÉLÉVRE 6 PENGÓ, NEGYEDÉVRE 3 PENGÓ

Hevesvármegye Törvényhatósága bensőséges szeretettel ünnepelte gyémántmisés Érsekét.

Abban a mélyes tartalmú, minden érző lelket megfogó órában, amidőn az isteni gondviselés különös kegyéből Ezer gyémántmisés érseke Rómában, a Szent Péter sirjánál hálaadása közben térdreborulva könyörgött az Egek Urához elárvult nemzetéért. — Hevesvármegye törvényhatósági bizottsága ünnepelő ruhába öltözve. — a tiszta szeretet érzésétől áthatva, összedobbanó szívvel köszöntötte Őt, és Ioró fohászatát küldötte érte a mindenség Urához!

Az elnöklő főispán alanti megnyitóbeszéde az elfogódott lelkek között templomi áhitatban csendült fel és az ünnepélyes történelmi aktus valóban úgy folyt le, mintha a vármegyeház tanácsstermében a hit, a hűség, a ragaszkodás és az igaz szeretet oltárán istentiszteletet tartottak volna...

Tekintetes Törvényhatósági Bizottság!

Nem az országos gondok feletti tanácskozás, nem is valamely állatonom ügyünkben hozandó elhatározás, nem a mindennapi élet ügyes-bajos dolgainak intézése hozott ma bennünket itt össze. — hanem az emberi leleknek örökké világító sugara: a szeretet, — és annak az erkölcsi törvénynek a szolgálata, melyen mint alapon épült fel az emberiség több ezeréves kulturája. — államok és nemzetek léte és amelyet e szóban hozhatunk kifejezésre: a korak és a tekintélynek a tisztelete.

Érsekünk, dr. Szmrecsányi Lajos Ur Óexcellenciája mai napon pappá szentelésének 60. évfordulóját tölti be. Midőn ma a mindenható Isten hűséges szolgálója lelkének mély alázatával áldozatát mutatja be Szent Péter sirja előtt, — e szent miseáldozatot valóban a gyémánt csillogásával ragyogja be egy jóságos, — egy fenkölt, egy a hivatásában felolvadó léleknek sugárzó fénye.

Ha a hang haladni tud a végtelenségig az éter hullámain, — ha nincs akadály a gondolat röplése előtt, — úgy nem lehet az emberi érzés sem a röghöz kötve, — és én hiszem, hogy a mi szeretetünk, örömünk, hálánk meleg érzései elszárnyalnak e percben ősz Érsekünk lelke felé és Ő meg fogja érezni a mi tiszteletnyilvánításunk, ragaszkodásunk, fohászkodásunk melegét és őszinteségét.

Módot óhajtván nyújtani a törvényhatóságnak arra, hogy az Érsek Ur Óexcellenciáját ezen, Isten külö-

nök kegyéből megélt ritka jubileumán üdvözölhesse, — e végből hívtam össze mai napra rendkívüli közgyűlésünket, amelyen ily szép számmal megjelent törvényhatósági bizottsági tag urakat szívvelyesen üdvözölve, a közgyűlést meghívom.

Okolicsányi Imre alispán előterjesztése:

Méltóságos Főispán Ur!

Tekintetes Törvényhatósági Bizottság!

Dr. Szmrecsányi Lajos egri Érsek Ur Ó Excellenciája áldozópapságának 60-ik évfordulóját ünnepli.

Az a bensőséges kapcsolat, amely a vármegye s a mindenkori Érsek Főpásztor között évszázadokon keresztül fennállott, a jelenlegi Érsek Ur Ó Excellenciájánál hatványozott mértékben van meg, mert dr. Szmrecsányi Lajos úr mindig részt vett a megyei életben s a Kegyelmes ur számtalan tettével mutatta ki, az ő nagy szeretetét az ősi vármegye iránt.

A mi Érsekünket, — mert büszkén valljuk a magunkénak, lebilincselő jóságos atyai egyéniségéért a vármegye minden egyes lakosa tiszteli, becsüli és szereti; ennek a nagy fiui szeretetnek s ragaszkodásnak akarok én most vármegyém közönsége nevében kifejezést adni, amikor indítványozom a m. t. törvényhatóságnak, hogy a kisgyűlés által előzetesen letárgyalt s elfogadott javaslat alapján méltóztatnának az alábbi határozatot hozni:

„Mondja ki Heves vármegye Törvényhatósági Bizottsága, hogy Nagyméltóságú Dr. szmrecsányi Szmrecsányi Lajos Urat, az egri Főegyház Érsekét, pápai trónálló, házi főpap és pápai gróf, valóságos belső titkos tanácsost, a Törvényhatósági Bizottság örökös tagját, — pappá szentelésének 60-ik évfordulóján hódoló tisztelettel üdvözli és hálával eltelve mond buzgó köszönetet a Mindenség hatalmas Istenének azért, hogy az Ő példás tevékenységű életét nekünk adta és mindnyájunk benső öröme megengedte, hogy kiváltságos szellemi és lelki képességeinek teljességében mutathassa be gyémántmiséjének szent áldozatát.

Bár az Érsek Ur Ó Nagyméltósága érdemei révén megszerezték a hervadhatatlan babért, — bár Neve előtt a történelmi ország minden magyarja hódol, — mégis megtisztelve érzi magát a vármegye

közönsége az által, hogy egy újabb lapot iktasson be jegyzőkönyveibe azon feljegyzések sorozatához, melyekben a törvényhatóság Érsek Urunk Ó Nagyméltóságának ugy az Egyház, mint a Haza szolgálatában és a vármegye érdekeinek gondozásában szerzett elévülhetetlen érdemeit megörökítette.

Felhívja a Törvényhatósági Bizottság a vármegye alispánját, hogy a vármegye közönségének ezen bensőséges érzéséből fakadt határozatát illető formában juttassa Dr. Szmrecsányi Lajos Érsek Úr Ó Nagyméltóságának magas személyéhez. —

Szent-Ivány Farkas ünnepi beszéde.

Méltóságos Főispán Ur!

Tekintetes Törvényhatósági Bizottság!

Nyolcvankét évvel ezelőtt, 1851. április hó 2-án a sárosmegyei Sárosdarócson, évszázados park közepében fekvő ősi kastélyban, két igazhívó, jámbor, tiszta és finom keresztény katolikus lélek hajolt feltő gonddal és aggódó szeretettel 11-ik gyermeke bölcsője fölé. A sárosdaróczi öreg park vén fái halkabban suttozták aznap a Branyiszko felől érkező tavaszi dallamokat, hogy ne zavarják a parányi kis emberpalánta nyugalma és sűrű lombjairól az alatta csobogó kis patakba hullott hajnali harmatcsepp, cserdben osont alá keskeny medrében, hogy elérje a Tarca folyását. Ugyanakkor a Magas Tátra másik, nyugati oldalán, a Szmrecsányi család ősi fészkeben, Zemerchenben pedig, a Nagy Kriván fagyos, örökfehér homlokáról eltűnt az évezredes keménység és az új ember születése felett hullatott örömkönnyt, ujjongva vitte a kispatak a Vág rohanó vizébe. Egész Magyarországon keresztül folyt az a daróczi hajnali harmatcsepp és ez a zemercheni örömkönnycsepp, az előbbi a Tarcán, Hernádon, Sajón, Tiszán — az utóbbi pedig a Vágon, Dunán végig, boldogan hirdette mindenütt hosszú útjukban egy új magyar élet fakadását és összetalálkozva Titelnél, összeölelkeztek örömükben. Az ezer éves Magyarország ünnepelt akkor, 82 évvel ezelőtt csendben, magyar vármegyének magyar szülötte születése felett. —

És most megint az ezeréves Magyarország ünnepel, abból az alkalomból, hogy az a kis ember, aki 82 évvel ezelőtt a Lajos nevet kapta a kereszt-szentségében, ma hatvan éve áldozó papja a római katolikus Egyháznak és 21 éve érseke az egri főegyházmegyének.

Mélyen tisztelt Úraim, higgyék el nekem, hogy csakis Isten különös kiválasztottjainak adatik meg az a nagy kegyelem, hogy ezt a ritka évfodulót lelki—szellemi és testi épségüknek, erejüknek teljes birtokában megérhessék. Kiválasztottja tehát a jószágos Istennek a mi forrón szeretett kegyelmes Érsek Főpásztorunk, aki az Integer Vir, igaz férfi, egész ember tündöklő példaképe. Teljes hosszú életén át: buzgón hitt, alaposan tudott, mindég jót akart és csakis jót cselekedett. Ennél többet egy gyarló embertől kívánni nem lehet, sőt többre a jó Isten sem képesítette. Az, hogy Szmrecsányi Lajos dr. kápolnai káplánból, rövidesen érseki titkár, irodaigazgató, oldalkanonok, apát, segédpüspök, majd cum jure suc-

cessionis érseki coadjutor, és így jövődöbéli érsek lett, csak természetes, igazságos és helyes érvényesülése az arravalóságnak, rátermettségnek, tehetségnek és tudásnak, mely képességeknek felismerése főképpen Samassa bíboros érsek éles szemét és kitűnő emberi ismeretét dicséri. Hiszen itt ebben a teremben is sokan vagyunk, akik tapasztalatból tudjuk, hogy aki egyszer belekerült közvetlen személyes érintkezés folytán, a mi kegyelmes Főpásztorunk feltétlen tiszteletet parancsoló egyéniségének lebilincselő büvkörébe, ennek hatása alól soha nem szabadulhat. Ilyen ellenállhatatlan nagy hatással, csakis a kivételes nagy emberek lehetnek, vannak környezetükre, híveikre, többi embertársaik fölött messze kimagasló kvalitásaik által. —

Mi, Heves vármegye, nemcsak mint érsek főpásztorunkat, de mint örökös törvényhatósági bizottsági tagunkat, vármegyénk első virilisét, legfőbb pátrónusunkat és jötevőnket is alázatos fiúi lélekkel és meleg szeretettel üdvözöljük és köszöntjük mai gyémántmiséje alkalmából.

Tekintetes Törvényhatóság! Ebben az órában, amikor forrón szeretett kegyelmes Főpásztorunk, az Örök Városban, Szent Péter sirja fölött mutatja be a Mindenhatónak buzgó imádsággal gyémánt miséjében hála—áldozatát, fohászunk hátalatt lélekkel mi is az Egek Urához eképpen: Örök Mindenható Isten! Köszönet és hála, áldás és dicséret Neked, hogy adtad Őt nekünk, kérünk tartsd meg még Őt Egyházunk és Hazánk üdvére, dicsőségére és dicséretére az emberi kor legvégső határáig Őt, kit mai szörnyű, rettenetes elesettségünkben nem nélkülözhetünk.

A sárosdaróczi öreg park vén fáinak sűrű lombjáról lehullott hajnali harmatcsepp és a zord Nagy Kriván deres szemöldöke alól legördülő örömkönnycsepp, újból összetalálkozik a mai napon Titelnél és hirdeli egész útján végig a mai örömtünetet, csakúgy, mint 82 évvel ezelőtt. És ezen természetadta és megmásíthatatlan útjukban nem akaszthatja meg őket az új országhatárokon ólálkodó cseh és szerb szuronyoknak milliója sem. S e vízcseppek összeölelkezve és összeforrva Titelnél, gyémántcseppé szilárdulnak e mai gyémánt-misé alkalmából és magyar hegyeik, völgyeik és folyóik nevében, ahonnan mindnyájan származnak, küldik az ő nagy szülöt-tüknek, anyai és testvéri üdvözlötüket, jókívánataikat és biztatásukat, mondván: Mi, otthon a Magas Tátra tövében, hiszünk egy Istenben, hiszünk egy Hazában, hiszünk egy isteni örök Igazságban, hiszünk Magyarország feltámadásában. —

Lipcsey Attila a vármegye protestáns közönsége nevében kérte az alispáni javaslat egyhangú elfogadását. Ünnepi beszédében reámutatott a gyémántmisés érsek köztudomásu nagy emberi és papi érdemeire.

Gárdonyi Géza egyik írásából idézve mondá: „Az Isten a szívet azért rejtette el, hogy az emberek ne lássák”, mert bizony az sokszor gonosz indulatokkal van tele. Ritka esemény ez a mai gyönyörű ünnepélyes alkalom, midőn minden szív kitérva összedobban, s együtt ünnepli vármegyénk kiváló nagy alakját, és együtt fohászodik érte a magyarok istenéhez.

Szomorú aratás.

Írta: Szent-Ivány Ferencz.

Megadta az Isten a termést. Elkerülte minden elemi csapás, fagy, jég, rovarkár, aszály. Sűrű sorokban borítja a gabonaföldeket a learatott termés arany-sárga keresztje, a falvakban sokféle bűg a cséplőgépek monoton, de a gazdafülnek mégis oly kellemes, megnyugtató hangja, nyüzsög a határban a termés betakarításával bajlódók hangyaserege. Most látja a gazda egész éve sóvárogva várt, keserves fáradtságának, veritékének gyümölcsét. Most gyűjti be az egész évre valót jövő ilyenkorig.

Miképen is alakul a gazda sorsa a termés, az aratás után? Biztosítja-e a termés a megélhetést az újig? Keres-e a nembirtokos aratónép annyit, — legalább csak annyit, — hogy a hosszú, keserves télen át legalább kenyere legyen a családjának? Mert ruhára, cipőre, minden egyéb „luxus” cikkre ma már lassan utópia lesz gondolnia.

A gazda egész évben minden szükségletét a terméséből reméli kielégíteni, fedezni, hiszen egyébtől nincsen mit várnia. Olyan mint a kártyás. Erre az egy lapra tesz fel mindent. Becsülettel megdolgozza a földjét, kinlódik veritékes homlokkal, szánt, vet, — de többet nem tehet. Mert hogy arat-e, az már sok mindenen múlik. Ő az aratásra épít mindent, azzal él, vagy bukik.

Hát az idén, dacára a hála Istennek jónak mondható termésnek, megállapíthatjuk, hogy — azzal bukik! Megóvta száz veszélytől, csapástól az Isten a termést, de tönkretette az emberi rövidlátás, az emberi gonoszság! Hiába nézi gyönyörködve a gazda a sűrű csomókat a földjén, hiába morzsolja a gépből kiözönlő gyönyörű búzaszemeket kérges tenyerében, hiába tekint megelegedve a duzzadó, telt zsákokra, átok van azon az idén, nem áldás! Elpusztította az idén a termést a sáskajárásnál is jobban a bűnös árrombolás.

Hét pengő a búza ára. Kell ehhez kommentár? Kell-e ehhez valami magyarázat? Nem egyéb ez, mint a gazdák halálos ítélete. A magyar föld csődje.

Olyan ez, mint a pestis. A gazdát, aki még kiállta az eddig pusztító rettenetes válságot, ami ma dul, ez a pestis bizonyosan, végérvényesen leteríti, elsöpri. Boletta? Nevetség! Még csak annyit sem ér, mint mikor a doktor a haldoklónak még egy utolsó injekciót ad, mivel talán megnyújtja percekkel a pusztuló életet. Ez nem segítség. Semmi. Hiszen az a pénz, amit a gazda a bolettáért kap, soha talán még a gazda kezébe nem került! Annak a hivatása csak annyi, hogy a kereskedő átadja a gazdának, az zsebre sem teheti, de azonmód viszi a községházára adóba. A pénzt nem is látja. Talán elég ez arra, hogy a már esedékessé váló végrehajtást egy kis időre elhúzza a feje felől. Mert, hogy az egész adóját fedezze, annyi bolettája nemigen akad. Így tulajdonképen a buza értékelésénél a bolettát figye-

lembe venni sem szabad. Az a gazdának — sajnos — semmit sem jelent. Szépen burkolt adóbehajtás, — semmi egyéb!

A legtöbb gazda, — akár kisbirtokos, akár nagy, — az idei sanyarú telet csak úgy tudta keresztül kinlódani, nagy kinnal valahogy, hogy előre lekötötte vagy az egész termésfölöslegét, vagy annak egy részét. Még szerencsés is volt, aki erre az eljövendő termésre búzánál 100 mázsánként 800 pengő előleget kapott. De sajnos, mégis igénybe vette, mert egyrészt nyugodt volt abban, hogy ez az előleg a majdan eladandó búzának nem teljes értéke lesz, csak az ár egy része, s a leszállításnál még az ő javára fog mutatkozni egy jelentős hányad, másrészt kénytelen volt ezt az előleget felvenni, mert élni muszáj. Hiszen a mezőgazda ma hitelt nem kap, nemcsak legitím bankkölcsönt, de uzorakölcsönt sem.

Mármost mi történik azzal a gazdával (98 %) aki 800 pengő előleget vett fel a télen, vagy tavasszal a búzájára, s ma leszállíthatja 700 pengőért? Százmázsánként visszafizethet száz pengőt. Ha volna miből! Mert még a nagy gazdaságok csak próbálják a buzakatasztrófát parirozni azzal, hogy kevés búzát termelnek, ellenben vetnek mindenféle csudabogarat, szegfűszegtől-szagos sáfrányig, de a kisgazda erre képtelen sok mélyreható oknál fogva is. Ő a búzával együtt pusztul. Hiába ad a jó föld 10—14 mázsát is kisholdanként, a mai árakkal az mégis a gazda pusztulását jelenti, bizonyosan.

Az aratás a múltban a gazda egész évi megélhetését biztosította, sőt a kisgazda, ha még mellékesen munkát vállalt, lassan gyarapodni is tudott. Ma? A termésből legfeljebb pár hónapig tud élni, legfeljebb karácsonyig, tovább semmi esetre. Miből él azután? Hiszen egyéb munkaalkalomról álmodni sem lehet. Teljes bizonytalansággal megy az előttünk levő télbe, nemcsak a munkás, a kisgazda, de a nagybirtokosoknak is a többsége, a rettenetes árzuhanás folytán.

Azonban nemcsak a gazda közvetlenül van sújtva, hanem a társadalom minden rétege. Például az aratómunkás, még ki sem kapta a néki járó aratórészt, már a munkaadó a kezeihez kapta az aratórész letiltását. Hiába aratott, mert ha a letiltás után marad a keresetből annyi, hogy pár hónapig szűkösen elég, hát nagyon jó lesz. Azután mi lesz? Miből él a télen?

Szinte bámulatraméltó a gazda, a gazdasági munkás türelme, hite. Tudja, látja, tapasztalja, hogy a még biztosnak gondolt föld többé eltartani már nem tudja, bármilyen szeretettel dédelgesse is azt, bármennyire meg is hálálja ezt a munkát a föld.

Ha a gazda ceruzát vesz ma a kezébe, könnyűszerrel percek alatt kiszámíthatja, meddig bírja ezt a rettenetes krízist, mikor pusztul bele. Mert a

gazdák 98 %-a az utóbbi években már régen nem a jövedelméből él, nem a jövedelméből tartja fenn magát, de a vagyonából. Azt éli, az fogy ki alóla lassan, de bizonyosan. Akinek több van, aki jobban, ügyesebben kinlódik, annál lassúbb a haldoklás. De ott is csak idő kérdése, ott is bizonyos.

Meghúzta a búza katasztrófája a lélekharangot a magyar gazdák felett. Megadta a hősiesen küzdőknek a kegyelemdőfést. Vajjon végre meghallják-e ott a lélekharang szavát, ahol segíteni tudnának, ahol segíteni kellene minden áron? Vagy még mindig kimeríthetetlen, kiapadhatatlan forrásnak vélik a magyar földet, a magyar gazdát?

A segítség módját mi gazdák nem tudjuk. Ez nem a mi dolgunk. Mi szántunk, vetünk, dolgozunk véres veritékkel, becsületesen. A mi dolgunk ennyi. Mi csak azt tudjuk, hogy így nem bírjuk tovább. Betelt a pohár. Ha pedig a gyors segítség helyett ezentúl is csak ígéreteket, ankétokat, neszeselemi, fogd meg jólokat kapunk elintézésben, akkor ez az ország elveszett.

Aratunk. Szomorú aratás. Nem peng a kasza vigan a magyar rónákon, nem dalolnak a munkából hazatérő aratómunkások, nem áll a gazda megbékélve a bűgő cséplőgép mellett. Kőd üli meg a magyar tarlót, főtogató, nehéz, gyilkos kőd Meddig? Urunk segíts, mert nem bírjuk tovább!

Eger város képviselőtestületének augusztus 29-iki közgyűlése.

Eger társadalmát hetek-hónapok óta állandóan izgalomban tartják a felszínen lévő közérdekű kérdések. A szenvedélyekkel fűtött viták, amellyel, hogy mérgezöleg hatnak a közélet levegőjére. — amint láttuk, — Eger kárára megfelelő torzításokkal kedves csemegéül is szolgálnak a fővárosi sajtó egy részének.

Közérdeket kívántunk szolgálni, amidőn mai számunkban referálunk az augusztus 29-én megtartott közgyűlésről, ahol világosan kitűnt, hogy a legutóbbi napokban elvetett viharokból kellő megvilágítás után picinyke alaki hibák ványadt virágai keltek ki, amiből a köznek fillérnyi kára sem volt.

Az igazságos, kemény de tárgyilagos kritika jogos fegyvere minden képviselőnek, — de minden adófizető polgárnak is, ezt a kritikát állani kötelessége minden közéleti tényezőnek, — de, sőt sokszorosan de, — vigyázni kell a kritika kemény fegyverének alkalmazásánál — különösen azoknak, akik közéleti munkájuk folytán az ére kerültek. Akiknek a szavára sokan figyelnek, azoknak a kritikájuk megtételénél pontosan, grammra meg kell mérni a kritika tárgyát és bírálatuk erejét, hangját, terjedelmét pontosan viszonyítani kell a tárgyhoz, az időhöz, sőt meg kell mérni előre a következményeket is.

Sohasem szabad elfelejteni, hogy a legtisztább szándékú kritikát is kinn, a közgyűlési termen kívül, az amugyis izgatott hangulatban erősen félremagyarázhatják. Sokszor a sorok között is egészen mást olvasnak és azt hiszik, hogy a közgyűlésen szemben álló vezetők szinte dárdákkal rognak egymásnak, — holott, amint láttuk, egymás iránti lojalitással, megértéssel intézik el az ütköző kérdéseket.

A közpénzre vigyázni, minden időben kötelessége volt a rábizottaknak, ma, midőn minden fillérhez az adófizetők verejtéke tapad, — sokszoros kötelesség.

A közület alkalmazottainak, a tisztviselőknek érintetlen becsülete, tisztessége mindig közkincs volt, — ma sokszorosan az, — éppen azért nagyon vigyázni kell a kritikára, annak úgy kell vágni, mint a legkiválóbb sebész késének: csakis annyit, amennyit okvetlen kell.

A közgyűlés lefolyásáról csak annyit kívánunk még megjegyezni, hogy az elhangzott kritikai anyagból érdekesen csendült ki Vida Ferenc, dr. Lipcsey Péter és dr. Heller József felszólalásainak azon része, ahol a mai súlyos időkre hivatkozva, az emberszeretettől áthatott, közös, egymást megértő munkára hívták fel képviselőtársaikat.

Trak Géza polgármester délután 4 órakor megnyitotta a közgyűlést és Braun Károly főjegyző előterjesztette évnegyedes jelentését. Utána dr. Heller József városi képviselő a következőket adta elő: Azzal a tiszteletteljes javaslattal állok elő, hogy a költségvetés általános vitáját és az évnegyedes jelentést együtt tárgyaljuk, mert a kettő összeszik. (Pár ellenvetés után el lett fogadva.) Miután el méltóztattak fogadni, az első felszólalás jogával élek. Előre bocsájtom, hogy ez bizonyos helyzeti pozíciót jelent, de én nem ennek az előnyt akarom kihasználni, hanem, hogy az elmúlt hetek eseményeire való tekintettel kiszólesítsem a vitát, hogy minden kérdés, minden oldalról kellő megvilágítást nyerjen. Élek azzal a joggal, hogy kériem: lehiiggadtan foglalozzunk azokkal az eseményekkel, — amelyek szóval is, újságcikkekben is vita tárgyává tettek. Szenvedélymentesen és úgy akarom előadni a tényeket, amint azok a valóságot fedik. Tisztelt Képviselőtestület! Aki az elhangzott támadásokkal részletesen akar foglalkozni, az előtt három kérdés áll: mi az oka, célja s eredménye ezen támadásoknak.

A támadások okával foglalkozni nem kívánok, mert igen tisztelt Radil képviselőtársam férfias felelőssége tudatában kijelentette, hogy nem az, amire mindannyian gondolunk, tudniillik, nem az a bizonyos ominózus (strand) ügy, az ami izgalomban tartotta a közgyűlést nyugalmát.

A másik kérdés, amit elemezni akarok itt: mi a célja e támadásoknak. Ezzel kapcsolatosan szabad-e, lehet-e, a városra nézve hasznos-e, hogy a tényállást azzal az elferdítéssel állítsák be, mint ahogyan történt. Én a magam részéről álláspontom ismertetéséről azt az újságcikk részletet használok fel, amelyben Radil i. t. képviselőtársam a szermes szegények pénzének felhasználását tette szóvá. (Ezt még itt a plénumban ugyanis nem tárgyaltuk le.) Ha meg méltóztatik hallgatni, akkor informálni fogom, hogy tévedésben van i. t. képviselőtársam, már pedig ilyen tévedéstől kutyakötelességünk a város érdekében tartózkodni. A helyzet ugyanis az; ami a rendelkezésemre álló hivatalos feljegyzéseimből kitűnik, hogy a költségvetésben úgy az idén, mint tavaly is két tétel szerepel: a szemérmes szegények részére be van állítva 5000 pengő s a tisztviselők rendkívüli segélyalapjának dotációjára 2000 pengő illetve 2500 pengő. A tényállás már most az, hogy amikor a számvévőség kiutalta ebből a segílyt, dr. Kálnoky István fia részére, tévedést követett el, (Radil: hibát) amely tévedés azonban

nem érintheti az érdemet. Ezt bizonyítja az, hogy amikor kiutalták, mindkét számla pozitív volt (azaz nem voltak kimerítve). Mi célja lett volna tehát a polgármesternek, de tovább menve a számvevőségnek, hogy olyan helyről orozzon el pénzt, (mert másúnnen, a törvényes alappól is kivethette volna). — Addig, míg nem válaszol idevonatkozóan mélyentisztelt képviselőtársam, azt kell megállapítanom, hogy csak formális tévedés forog fenn. — (Radil: fegyelmi lesz!) Ebből az okból nem szabad közzétenni olyan cikket, amelyből első elolvasásra arra lehet következtetni, hogy panama ize van. Ha pedig már egyik vagyunk abban, hogy a kérdés nem panama, hanem szabálytalanság s amikor utólag meggyőződött, hogy az előzőleg jóhiszemű beállítása téves, ugyancsak kötelessége lett volna újságcikkben felvilágosítást adni a való tényről. (Vida: állítsák törvény elé). Tessék meghallgatni egy zsűrit arra vonatkozólag, hogy mit olvas ki az újságcikkből, mert abból nem az érthető ki, hogy egyszerű szabálytalanság forog fenn. (Ha ön az adataiban annyira biztos, akkor miért nem ment egyenesen az ügyészhez?) Az állandó választmányi ülésen be is ismerte i. t. képviselőtársam, hogy rosszul cselekedett, de azt is méltóztatott mondani: hogy jobban cselekedett volna, ha idehozza a nevét az informátorának és nem tartja gyanú alatt a tisztviselőt. Ennél a kérdésnél a most kijelentett szavai szerint is csak szabálytalanság forog fenn. (Radil: úgy van). Kérdem, szabad-e lélekharangot tehát ilyen időben megkondítani. Mit involválhat ez maga után? Semmi mást, ha egy szabálytalanságot egy szerencsétlenül támadó sajtócikkben előhozunk — megtámadunk egy olyan értéket, amelyet sértetlenül megőrizni mindannyiunknak szent kötelessége. Hisz i. t. képviselőtársam is kijelentette: hogy a tisztviselői karunk úgy hozzáértésben, mint készségben, elgondolásban kiváló. (Ez szombaton akkor történt, amikor mi pénteken már az egész tényállást tisztáztuk.) Tehát ezen 1/4-ed órai tárgyalásnak legyen az az eredménye: hogy csak szabálytalanság volt. (De ilyen dolgok így felfogni és beállítani azonban nem szabad).

Ezek után méltóztatassanak megengedni, hogy visszatekintsünk az elmúlt 15 évre, amelyet együtt töltöttünk el i. t. képviselőtársammal, ebben a képviselőtestületben és az előzőben. Megállapítom becsületességgel, hogy sem szorgalmasabb (a közbeszólásokra: igen megdicsérem, mert ami igazság, az igazság!) sem fáradtságosabb tagja nem volt a képviselőtestületnek mint ő. Nincs a városnak egyetlen ügye, amely iránt érdeklődést ő is ne tanúsított volna velem együtt. Ő osztályostársam. (Ha nem is mindenben voltunk együtt, mert az, hogy a búza 6'50-re, a rozs 3 P-re esett le, mi erről nem tehetünk.) Egy faktum, hogy ennek a közületnek közös igyekezettel szolgáltuk az érdekét: vízvezetéket, közületeket emeltünk, ezekben egyformán jó szándék vezetett bennünket: hogy azonban ilyen gazdasági helyzet állott elő, nem lehet felelőssé tenni a tisztviselőket. Igen tisztelt képviselőtársam is csak önkritikát alkalmazhat. Mert más az alkotás és más a kritika. Hagyjuk mi ketten másnak a kritikát, nyugodtan nézhetünk eléje.

Ha bűnösen könnyelmű dolgok történtek volna itt s nem olyanok, ami történt (amint rendes embe-
rektől várható), akkor lehetne lesújtó a kritika, de pusztán tévedés miatt nem. Ezt Önnek is be kell látni. Ha pedig nem lehet, akkor fölösleges, sőt veszélyes ezekről a dolgokról a vészharangot megkon-

dítani; annál inkább, mert sokak tájékozatlanul kapják. Amikor a villanygyár szanalása a miniszteri biztos jelenlétében megtörtént, már akkor akart i. t. képviselőtársam vészjósloán jönni. Már ekkor is azt mondtam, hogy a vészharang meghúzása (újság cikkezése) használ-e a hitelezők szempontjából. Erre i. t. képviselőtársam akkor is kijelentette; hogy igazam van. Azért igyekeztünk ezt a kérdést akkor is lokalizálni és úgy megoldani, hogy munkánk gyümölcse ne legyen más: minthogy a város feje felől az anyagi bajt elhárítsuk. Ez a munka sziszifuszi volt. 32 hitelező ügyét kellett rendezni. A 450 pengős hitelezőnek a kielégítése nem történhetett meg úgy, mint a 150.000 pengős hitelezőé. Mert, ha 450 pengőre is három évet akarok igénybevenni, miként a 150.000 pengősnél, ez kizárt. Kettőt együtt egy listán rendezni nem lehet. Ezért vezetettek be azok a bizonyos tárgyalások, mert maradt 10—12 hitelező, amelyek számottevőek. Ekkor 1.200.000 P. volt, ami rendezésre várt. Ezt a kérdést nem lehetett adminisztratív úton elintézni, csak személyes tárgyalás során. Amikor tehát ez a kérdés megoldódott 3000 pengős kiszállási költséggel, akkor vállalom a felelősséget, hogy ez a kérdés házilag, csak tisztviselők után volt megoldható, mert levelezéssel 10 év alatt sem lett volna elintézve. Senki sem mondhatja tehát, hogy ez nem megengedett. Ezt tárgyilagossággal mondtam el s aki ezt nem tartja megengedhetőnek, meg kell állapítanom; hogy azt a szenvedély lüti.

Arra vonatkozólag, hogy a közvélemény áll Radil mögött, amikor a támadásokat intézi, azt kell kijelentem, hogy ennek a közvéleménynek jól informálnak kell lenni. Mert amikor a közvélemény részletekről tájékozódva nincs, akkor az nem tud tárgyilagosságot gyakorolni. Tényállásként előadom, hogy Radil i. t. képviselőtársam beadta az iratványt, hogy engedjék el a vízdíjakat 1933. július 1-től való hatállyal. Megmagyaráztuk neki, hogy a miniszter, a mi tudunk nélkül már 149'000 pengőre redukálta az eredetileg 273'000 pengős előirányzatot. (Megállapítom, hogy a tisztviselők részéről, igen mulasztás történt, amennyiben nem informáltak bennünket előzőleg is már erről.) Elismerem, hogy i. t. képviselőtársam, amikor a cikket megírta, hogy július 1-től kell mérsékelni a vízdíjakat, akkor jóhiszeműen volt, de amikor meggyőződött a téves tényállásról, korrigálnia kellett volna. A közvélemény előtt ebben az ügyben úgy áll a beállítása, hogy ő akarta elengedni a lakosságnak s mi gáncsoltuk el ebben. Hát olyan bolondnak néz engem, hogy kalapáccsal kelljen a fejembe verni, hogy 1933. július 1-etől fizessék 33 százalékkal kevesebbet s ne csak 1934. január 1-től. Nem-e ez igazságnak 100 százalékos leírása ez és kérdem, hogy el lehet-e engedni olyant, amit a miniszter már elengedett előbb, s amit mi is el akartunk engedtetni. A miniszternek volt csak joga a költségvetésből törölni, a kérdéses 81.000 pengőt. Ilyen elengedési indítvánnyal tehát nem lehet előjönni. Ezek után még a költségvetés általános vitájához kívánok hozzászólni. (Közbeszólás: s mi a következménye: az, hogy a tisztviselői karnak a tekintélye alá lesz ásva, pedig ettől minden körülmények között tartózkodni kell.) Most még csak arra kívánok rámutatni, hogy i. t. képviselőtársam meg nem nevezett informátorára hivatkozott. Hát lehetséges ez? Nem lehet más informátora a képviselőtestületnek a magisztrátusnál, mi pedig a közönségnek. Más informátornak a helyességét itt elismerni nem lehet. Én denúnciansnak

nevezem azt, amit i. t. képviselőtársam helytelenül informátornak. Lehetséges-e felelőtlen elemeknek a bemonlására alapítani?

Igen tisztelt képviselőtársam becsületessége kizárja, hogy informátorát megnevezze, de üzenhetek itt neki, i. t. társamon keresztül: hogy ez nem fair dolog.

Követelje meg mindenki i. t. képviselőtársaink közül, hogy a helyes tényállásról tájékoztassák és kérdezzük meg tiszszor is és tisztól is, ha nem tudjuk kiszedni belőle s akkor vigyük kinzópadra, de ezzel nem lehet jönni, hogy informátorom mondta. Mi lesz ha mindnyájunknak külön lenne informátora. A helyzet az, i. t. képviselőtársam azt mondta, hogy nem szabad tévedni a közhivataloknak. Am az ember tévedhet, csak a kellő elővigyázatossággal kell eljárni.

A József fürdővel kapcsolatosan a multkor azt mondtam, hogy i. t. képviselőtársam forszirozta annak a megépítését. Két kérdés egyikére úgy parozott akkor, hogy rosszul informálta őt az előljároság. Hát a részvényvásárlást ki javasolta? (Radil: elismerem.) Én könyörögtem, hogy ne vásároljuk össze a bankoktól a részvényeket, mert az 50 en felül 1% az, ami biztosítja a majoritást, ez az, ami különleges értékkel bír s ekkor i. t. képviselőtársam valósággal blokadirozta az embereket és terrorizálta a közvéleményt, mert először azt ujságcikkelte, hogy aki odaadta a részvényeket, azokat dicsérőleg kiujságotolja, majd amikor ez nem használt, azzal fenyegetődzött, hogy azokat logja ujságban kipellen-gérezni, akik nem adták oda. Én megadom az abszoluciót, mert becsületesen akart és mert jót akart, de tévedett, tehát ha neki joga van tévedni az érdemben, akkor legalább is megbocsájtható a tisztviselőnek is legalább a forma kérdésben való tévedése.

Ezekben voltam bátor az évnegyedes jelentéssel kapcsolatosan elhangzott támadásokra relléktálni s most már rátérek tényleg a költségvetésre. (Radil: kéri a polgármestert: méltóztassék a jogomat, hogy Heller i. t. képviselőtársam felszólalására reflektáljak most, megadni, mert meglettem ámadva s nincs összefüggésben a költségvetéssel.)

Ami pedig a költségvetésnek általános vitáját illeti, az állásfoglalásom az volt: hogy külön bizottság készítse elő s ennek folyamánként történt ez, hogy az előkészítő bizottság nyolc- tiz ülésen foglalkozott a költségvetés tervezet összeállításával. Figyelemmel voltunk a mult évi zárszámadásra s az idei viszonyokra: hogy a fedezetek rendelkezésre álljanak. Itt áll az: hogy a bizottságnak megegyszer kellett elővenni ezeket, azután pedig az állandó választmány foglalkozott vele; úgy, hogy amit idehoztunk azt a legjobbnak gondoljuk, ha bár a mostan előttünk álló előirányzat sem végleges, nem bírhat azzal a realitással, mint a békeidők előirányzatai. Mindenütt le akartuk ütni azt, amit lehetett. A magánháztartásnál: előbb a bevételt kell megállapítani nekünk: fordítva előbb a szükségletet s erre szolgál a pót alap. Igyekeztünk a lehetőség határain belül megmaradni, hogy az igények legnagyobb kielégítése mellett is megmaradjunk azonban a kereten belül, hogy a 60 százalékos pótadó keretet ne kelljen túllépnünk. (: Radil: ez a költségvetés nem reális :) Ezt tudjuk, de ezt másképp megoldani nem lehet, csak hitelművelet után lehetne. Természetes, ha jövedelem nem folyik be, akkor azt nem is lehet elkölteni majd. A költségvetésen belül azonban ezt nem lehet megoldani.

A másik ilyen megmondolás az szerintem: hogy

a gözmalom telek megvételéről gondoskodás történjen, mert ez szükséges a jövő fejlődés szempontjából piac céljaira (iparosok, kereskedők eminens érdeke ez.)

Az idegenforgalom fellendítése céljából pedig gondoskodás történjék: hogy ha az inségmunka ismét behozatik, hogy a turista utakra (százszázalékban földmunkát vesznek igénybe:) különös gond fordítassék s ebben a kérdésben az idegenforgalmi lemaradottságunkat amellyel Gyöngyössel szemben is vagyunk, valahogyan helyrehozzuk. (: Évek hosszú munkája kell hozzá ugyis.) Tisztelettel kérem felszólalásomat tudomásul venni.

Radil Károly válaszában kijelentette, hogy bár kalapot emel dr. Heller jogászi tudása előtt, de egy jöttával sem sikerült szerinte neki az ő adatait megdönteni. Panamáról nem volt szó, hanem csupán egy nagymérvű szabálytalanságról. Dacára annak, hogy engem leszavaztak, — mondotta, — mégis a közvélemény nekem ad igazat (dr. Heller: 10 a 31-hez!) A költségvetés Radil szerint nem reális, mert nem számol az adóillető polgárság teherviselő képességével. Követeli a mult évi téli inségakció elszámolását, továbbá hogy a fürdőnél is mutassák ki az adósságokat részletesen.

Dr. Lipcsey Péter felszólalásában reámutatott azon körülményre, hogy a képviselőtestület tanács-termében helyetfogaló képviselőket egy érzés kell, hogy vezesse: minél jobban segíteni ebben a nehéz gazdasági válságban a várost, és mindazokat, akik reászorultak. Megemlítette, az októberben rendezendő egri borhét nagy fontosságát, s kérte az elnöklő polgármestert, hogy minden lehető kövessen el a kiállítás sikere érdekében. A szőlősgazdáknak pedig figyelmébe ajánlotta, hogy saját jólfellegott érdekükben feltétlenül vegyenek részt mivel számosabban a kiállításon. A költségvetést, a után abban haladást lát, — elfogadja.

Felszólaltak még Sós Mihály, Fülöp Sándor, Nagy László, Láng Nándor, Vida Ferencz, Kakuk Ignác, Miskolczy István, Szajlay Bertalan, Nagy Kázmán, Schiller János és Kovács Ferenc, akik az elnöklő polgármestertől kerületeik sérelmeinek (utcák javítása, árverések megszüntetése, stb.) orvoslását kérték.

Az általános vita bezárása előtt Sós Mihály képviselő a szombati ülésen tett inkriminált kijelentését magyarázta meg, és loyálisan kijelentette, hogy egy pillanatig sem volt szándékában a szegénygondozásban nagyszerűen ténykedőket megbántani.

Az elnöklő polgármester a felszólalásokra megadta a szükséges felvilágosításokat és Sós Mihály helyreigazító kijelentéseit, mint az elégtételadás leg-szebb formáját, tudomásul vette.

Este 8 óra után tért át a közgyűlés a részletes vitára, amelyen nagy többséggel fogadták el minden kérdésben a tanács előterjesztéseit.

Szándékunkban volt a közgyűlés egész lefolyásáról részletes tudósítást adni. Lapzárta és helyszüke miatt azonban kényszerülve voltunk a tárgyilagosság szemmeltartása mellett, az eddig meg nem világitott álláspont részletes közlésével megelégedni.

Képviselőtestületi gyűlés. Hatvan község képviselőtestülete szeptember 4-én délután 4 órakor tartja közgyűlését, amelyen a község háztartásának 1934. évi költségvetését fogják tárgyalni.

Eger városa diszközgyűlésen ünnepelte Szmrecsányi Lajos érseket.

Eger város képviselőtestülete augusztus 26-án meghatott lelkesedéssel ünnepelte dr. Szmrecsányi Lajos érseklőpásztort gyémántmiséje alkalmából. Trak Géza polgármester a diszközgyűlés megnyitása alkalmával a legmelegebb szavakkal köszöntötte Eger jóságoslelkű nagy barátját, szerető atyját. A diszközgyűlés ünnepi szónoka Petró Kálmán országgyűlési képviselő volt, aki az ünnepelt kiváló nagyságához méltó, emelkedett szellemű beszédben emlékezett meg Eger ősz érsekének ragyogó erényeiről.

A székesegyházban 27-én reggel Kriston Endre felszentelt püspök, nagyprépost misét pontifikált, amelyen a város egész társadalma megjelent, s amely alkalommal elragadó szónoki beszédben emlékezett meg a püspök az érseklőpásztorról.

Mennyei magasságok, földi mélységek.

Irta: Nádasi.

(Folytatás.)

Úgy látszik, az istenek megszánták Cseley Bandit. Megajándékozták a munka verejtékével, amely a könnyek hullatásánál is jobb vigasztaló.

Hajnalba keit és mindkét lovat habosra lelovagolta. Nehézakadály tréningeket tartott. Olivia olyannak bizonyult, mint minden asszony, csak úgy, mint odahaza a Maris. Ha megropogtatták a csontjait, ha néha-néha akadály előtt kis vasat meg ostromolt, ment rendjén minden. Tíz-tizenkét akadályt is ugrott egyfolytában, ha a kedve úgy tartotta, de voltak néha napjai, akkor meg megmakacsolta magát, mint a csökönyös szamár.

Az utolsó elötti napon reggel nem ment sehogy sem a dolog. Cseley is elvesztette végkép nyugalmát és rettentően végigverte a kancát, a száját össze-vissza rángatta. Végleg el lett vadítva a ló. Leszállt, bevezette az istállóba.

Szegény Miska meg sóbálvánnyá változva ott állt és végignézte az egészet, majd a szíve szakadt meg.

— Nem megyünk holnap — adta ki a parancsot Cseley. Kutyá döge, meg van végleg veszve. Aztán felkötötte a kardját, bement a kámba és megivott vagy tíz stampedli konyakot és végig könnyökölt az asztalon.

Miska délután elszökött hazulról. Bement az istállóba, könyörgőre fogta a dologt Olivianál. Csutakolta, veregette, simogatta, cirógatta.

— Édes kis szögám, hát ne tégy örökre csúffá, így hálálod meg a sok zabot, amit hozzá szereztem még a napi porciódhoz. Hát ez a huszár becsület? Hát huszár vagy te, vagy nem vagy huszár?

Vagy tán a sok zab ártott meg, majd kiszuszogod holnap. Embereld meg magad, meglátod, sokkal esszük még mi a kolbászt.

Befácslizta az első lábait. Hideg vízzel kimosta a patáit és ott dédelgette egész délután. Este-felé merészet gondolt, nyergét lökött a hátára, kiment vele a szabad lovardába. Lassan szépen nekiindult

az első akadálynak. Szinte helyből szökött át rajta a ló . . . A másodiknak . . . a harmadiknak . . . Odament aztán vele Miska a többi lovashoz, akik az utolsó ugráspróbákat végezték.

A ló kicsit nyugtalankodott ugyan, de parirozott és szinte szállt az akadályokon át. Miska leve-regette és lepokrócolta Oliviat, vezeltette még vagy egy órahosszát az udvaron és ott maradt vele késő estig az istállóban.

Nem nézett senkire, hogy mit csinálnak, pedig ugyancsak nagy sürgés-forgás volt mindenfelé. A kis könnyű priccnyergel szépen szappannal átkente, szarvasbőrrel kidörgölte, kantárt, zablát rendbe tette. Mődba hagyta a másik lóápolót és későn este hazakullogott.

Cseley az asztalnál ült a szokott bánatos pozitúrájában. Barna szemöldökei csaknem összeértek ráncolt homlokán. Maga elé bámult. Előtte nyitott féligmegirt levél hevert az asztalon. Mikor Mihály csendesen belépett, Cseley felkapta a levelet, összehajította és a blúza zsebébe tette.

— Főhadnagyúrnak alássan jelentem, az Olika ugyancsak megbékélt már . . .

— Hát te meg ott jártál eddig?

— Azt vigasztaltam. Mert hogy im még a vére is kiserkedt a nyakán az ostor nyomában. De már röhögött rám az abrakolásnál.

Kár azt a szegény párát ilyen keményen fogni egyszerre, olyan az, mint a menyasszony, módjával csinyján kell annak a lelkét kivenni.

— Öröme tellett volna benne a Főhadnagy úrnak, ha látta volna delután.

— Mit láttam volna rajta?

— Hát az őrmester úr akarom mondani mink . . . kivettük, azt meg szagoltattuk vele az akadályokat, száron átvezettük rajta, azt ízé . . . úgy szállt az akadályon keresztül, akár a fiatal szarvas.

— Mondták is odabé, kár ezért a loért . . .

— Mit dunnyogsz? Kár érte, hát nem lövöm tan ezt is agyon.

— Nem nem . . . de ha más nyeri el előle azt, amit az Isten ennek szánt . . . nem ér még nyomába se ennek senki lóva, meg olyan ez, mint a kezes bárány. Csak a maga hangján tesszen hozzá beszélni.

— Megetteted?

— Evett rendszeren, ivott is két veder vizet.

Cseley közben vetközni kezdett. Mihály még okosan szóval tartotta, de nagyon vigyázott a beszédjére.

— Oltsd el a lámpát és mehatsz.

Miska a legszebb altató zenét játszotta a szomorú huszár fülébe: illendően összeütötte a sarkantyúját és csendesesen betette maga után az ajtót.

Lefekvés előtt még annyit dohogott magában.

— Nem is ennek az áldott kis jószágának volt szánva a reggeli gorombaság, hanem annak a kapcabetyárnak.

De ezért még szemközt köpöm, én Réz Mihály császári és királyi huszár.

No csakhogy megbékéltek mind a ketten. A Főhadnagy úr is, meg az Olika is. És eloltotta a lámpát.

(Folytatjuk.)

Dutkay Pál prelátus-kanonok felszólalása a Hevesmegyei Gazdasági Egyesület egri gyűlésén.

A Hevesmegyei Gazdasági Egyesület augusztus hó 17-én tartott üléséről a nyilvánosság lapтарыainak közléséből már értesülést nyert. Ez alkalomból csupán a gyűlés egyik igen fontos és értékes felszólalására kívánjuk a figyelmet ráirányítani.

Dutkay Pál prelátus-kanonok a gyűlésen résztvevők legmelegebb tetszésnyilvánítása mellett foglalkozott az egri vidéki termelők súlyos helyzetével. Az ügy kiváló fontosságára való tekintettel az alábbiakban ismertetjük a felszólalást:

A folyó évi május hó 6-án megjelent napilapokból igaz örömmel értesültünk arról, hogy megalakult a magyar gyümölcsstermelők országos szövete. Nemcsak a gyümölcsstermelőknek és a gyümölcskereskedőknek, hanem az egész országnak nagy érdeke fűződik ahhoz, hogy ez a szervezet működésével az eddigi trespédésbe életet jelentő mozgást öntsön. Az országos elnök kijelentése szerint a gyümölcsstermelés és értékesítés megszervezése nem tűr halasztást. Azt hiszem, hogy e kijelentést mindannyian magunknak vallhatjuk. Azonban amilyen örömmel és várakozással tekintettünk a szervezet működése és munkássága elé, éppen oly kedvetlenséggel állapíthatjuk meg az elsomorító tény, hogy az elfolyt negyedfél hónap óta nálunk alig történt valami. Megalakultak ugyan a vármegyei és a járásonkénti egyesületek, tisztikaruk is kinevezetett, de talán éppen azért nem tudják, hol fogjanak a munkához, mert ezen irányban kellene intézkedni.

Azt tartom, hogyha talán a rendszeres egymásután rovására menne is, valahol mégis kezdjünk hozzá! Kár arra várnunk, hogy Kecskemét és vidéke, vagy az e részben sokkal fejlettebb Dunántúl adjanak nekünk programot, és ahhoz végrehajtási utasítást, hanem forduljunk vezetőinkhez, hogy tanulmányozzák — de halogatás nélkül értem ezt, — minő egymásutánban kell a gyümölcsstermelőket tömöríteni, minő módon kell a köztudatba vinni, hogy megfelelő gyümölcsöt kell tudnunk termelni, hogy kell azt csomagolni, és hogy lehessen azt olyképp értékesíteni, hogy a termelő magának és ne az eddigi kiuzsorázóknak biztosítsa a hasznot.

Talán az alapszabályok ismerete is nyújtaná valami tájékoztatást, de ezeket nem ismerjük, illetőleg én nem ismerem.

A földművelésügyi minisztérium állami kölcsön nyújtásával nagyszabású gyümölcsstelepitési munkát vett célba, s könnyítés végett a gyümölcs-csemetéket is adná s a rendelkezésben azt is megjelölte, hogy melyik vidéken milyen gyümölcs termelendő, s hogy minimálisan hány hold területen kell egyfajta gyümölcsöt telepíteni.

Nem hallottam, hogy ezirányban nálunk történt volna valami, nevezetesen is, vajjon e vidéki s a helyi körülményekkel teljesen ismerős szakértő meghallgatásával, történt-e annak megállapítása, hogy megyénk melyik vidékén, s különösen is Egerben milyen fajta gyümölcs termelendő, s hogy miként hozható mindez a közönség tudomására. — Gyöngyöst nem említem, az e tekintetben már kinőtt a pólyából, s gazdasági egyesületünk vezetőségének nagy érdeme, hogy a város és vidéke gyümölcsét és csemege-szőlőjét már olyan tekintélyes mennyiségben szállítja külföldre, hogy a budapesti vásárcsarnok, s a kecs-

keméti gyümölcs piac mellett a gyöngyösi készletet és árait is közli a rádió. — Kecskemét, Kerekegyháza, Nagykőrös ezidőszerint elérhetetlen magasságban látszanak bennünket felülmúlni, de valami okát tudjuk ennek adni. Ezek már a régi időkben is nyugat felé keresték piacaikat, s ma is a régi nyomon, már szerzett tapasztalat segítségével haladnak. Eger azonban híres zöldségét és gyümölcsét észak felé irányította, s a vasuton való nagyban szállítás mellett egylovas kocsin is vitte elég távoli vidékekre terményeit. Ez az út bezárult, s a felvidék minden pontján, Galiciában pedig igen számos helyen egészen fel Krakkóig, az egri földműves zöldség és gyümölcskereskedőknek egészen a háború végéig fennállott virágzó fióküzletei tönkrementek, megszűntek.

Ehhez a csapáshoz járult, hogy a bor ott hever a pincékben s még potom áron sem keresi senki.

Egerre tehát életszükség, hogy csemege-szőlő és megfelelő gyümölcsstermesztésével és annak előnyös áron való eladásával kellő megélhetési módokat hozzon a szervezet működését, s ha magunk nem tudjuk, hol kezdjük, talán egy itteni szakértőt hallgassunk — vagy talán inkább bizzunk meg, ismerkedjék meg az egri határ és a szomszédos vidék jelenlegi termelésével, ő adjon javaslatot arra nézve, miként lehet egy-egy fajta nemcs gyümölcs, pl. őszibarack, vagy kajszin, vagy körte-termelésére mondjuk legalább 50-50 holdat biztosítani. Ő tudná megmondani, nincsenek-e valamely termelő gyümölcsfái a szomszédokat is veszélyeztető módon fertőzve? Gondoskodnak-e a termelők a gyümölcsfák védelméről, s nincs-e szükség helyenként hatósági közbelépésre? Ezt különösen is azért említem, mert a múlt év folyamán híre járt, hogy egyes területeken a kaliforniai pajzstetű ijesztő mértékben jelentkezett. Tudomásom van róla, hogy egyesek nagyobb erőfeszítéssel sikeresen védekeztek, azonban a folyó évben már azt hallottam, még pedig szavahihető forrásból, hogy az állítólagos pajzstetű szerencsére nem volt valódi, hanem közönséges és nálunk régóta ismert körte-pajzstetű. — Ilyen szakértő megbízását sürgősnek vélem, véleménye alapján megindulhatna a rendszeres munka.

Égész tisztelettel kijelentem, hogy amiket eddig rendszertelenül elmondtam, azokkal csak azért lárasztottam türelmüket, — amiért bocsánatot kérek — hogy felvethessem azt a kérdést, nem lenne-e tanácsos, ha a gazdasági egyesület venné kezébe az ügyet, s amint Gyöngyösön dicséretre méltóan és sikerrel megcsinálta, arra a mintára Eger csemege-szőlő és gyümölcsstermelőit is talpraállítaná. Hazafias munka volna, s méltó emléket állítana a gazdák egyesületének. —

Dutkay Pál ezután a következőkben összegezte javastatait:

Szükségesnek látom, hogy a lakosság az intelligencia példaadása útján ismerje fel a gyümölcsstermesztés jövedelmező voltát; hogy a mezőgazdasági vagy erdészeti nem használható kopár területek gyümölcsösökké alakíttassanak.

borszőlő helyett térjenek át a csemege-szőlő termesztesre; — tömegtermelésre való szövetezésre.

hogy a faiskolák szigorú ellenőrzés alatt álljanak; s a facsemeték piaci árusítása beszüntetessék;

legyen megszervezett átvevő kereskedelem, legyen egy biztos hely, ahova a termés bizalommal vihető;

meg kell ismertetni a gyümölcsaszalást és a boszniai aszalók alkalmazását,

legyen megyei vagy kerületi kertészeti felügyelő, rendeztessék a kertészképzés és országosan a szakoktatás,

és ha már elérkezett volna az ideje, létesüljön kertészeti tanárképző intézet, ami esetleg a mostani kertészeti tanintézetnek főiskolává alakítását vonná maga után.

4 Hevesmegyei Gazdasági Egyesület levele Szerkesztőségünkhez.

Nagyságos

Vig Vilmos úrnak

a Hevesvármegye főszerkesztője

Hatvan.

Egyesületünk évtizedek óta folytat Hevesvármegye gyümölcstermelésének fellendítésére, gyümölcskivitelének növelésére irányuló munkát.

Ezen munkát hathatósan és egészen új, értékes kiegészítéssel támogatta a Főszerkesztő úr kiadásában megjelenő „Hevesvármegye” akkor, midőn Kálmán Sándor úrnak, a Külkereskedelmi Hivatal müncheni levelezőjének avatott kezéből oly cikksorozatot közölt az elmúlt hónapok során, mely szakszerűségénél, közérthetőségénél fogva vármegyeszerte maradandó benyomásokat tett és nagyban hozzájárult ahhoz, hogy gyümölcstermelőink körében az exportminőségek termelése, a szakszerű csomagolás és szállítás iránti érdeklődés felébredjen.

Kérjük Főszerkesztő urat, hogy Egyesületünk nevében nagyértékű felvilágosító munkájáért Kálmán Sándor úrnak őszinte köszönetünket átadni sziveskedjék és vagyunk

a Hevesmegyei Gazdasági Egyesület nevében :
teljes tisztelettel :

Balogh István

PH.

Borhy György

g. e. titkár

g. e. elnök, felsőházi tag.

Kállay földművelésügyi miniszter Tiszafüreden. Folyó hó 29-én kedden déli 12 órakor a Tiszafüred határában levő Nagytiszához érkezett kíséretével együtt Kállay földművelésügyi miniszter. Utazásának célja a tiszai hajózás intenzívebbé tétele és a tiszai árvíz elleni védekezés további kiépítése. A vármegye nevében Dr. Ficzer Jenő járási főszoigabíró fogadta a minisztert, utána Dr. Schleiminger László földbirtokos, mint a járási mezőgazdasági bizottság elnöke, üdvözölte az államférfit. Rövid egy órai tartózkodás után tovább folytatták útjukat, kíséretükhöz Tiszafüredről hárman csatlakoztak.

Aranylakodalom. Nagyszámú barátainak és munkatársainak ünneplésétől kísérvé augusztus hó 22-én ülte meg házasságának ötvenedik évfordulóját nagyecséri Kánitz Dezső bankigazga ó, az egri Izraelita Hitközség elnöke és neje szül. Fischbein Berta. A jubiláló házaspárt az ország különböző részeiből is sokan keresték fel szerencsekívánataikkal.

Csépány Géza.

Hatvan város diszpolgárát, Csépány Gézát az Egri Ügyvédi Kamara választmánya augusztus 29-én tartott választmányi ülésében a saját kérelmére kitörölte tagjainak névsorából.

Az Ügyvédi Kamara ez alkalommal szokatlan melegséggel foglalkozott kitörlését kérő kartársának ügyvédi és közéleti szereplésével, amit dr. Erlach Sándor, a Kamara titkára ismertetett.

Csépány Géza Egerben 1850 év május 19-én született. Közügyvédi oklevelét 1874. május 18-án, váltóügyvédi oklevelét pedig 1874. szeptember hó 14-én szerezte meg, ami után Hatvanban kezdte meg ügyvédi gyakorlatát. Ő az egyetlen élő ügyvéd azok közül, akik 1875 február 14-én részt vettek az akkor nevezetes ujitásként életbe léptetett Ügyvédi Kamara megalakításában. Az Ügyvédi Kamarának azóta is állandó, aktív és nagyra értékelt tagja, 1900 óta pedig választmányi tagja volt. A *Hatvanvidéki Takarékpénztár* 1881-ben ügyészévé, 1913-ban pedig főügyészévé választotta.

A megyei és községi életben zsenge fiatalága óta nagy és vezető szerepet játszott s ebbeli érdemeinek elismeréséül Hatvan város diszpolgárává, kerülete pedig az 1905—1910-ik évi ciklusra országgyűlési képviselőjévé választotta függetlenségi programmal. — A vármegyének 1875-től kezdve 1929-ig tb. ügyésze, onnan pedig tb. főügyésze volt.

Köztiszteltben álló kollegájához az Ügyvédi Kamara a következő levelet intézte :

„Mélyen tisztelt Kartársunk!

A mai napon hivatalosan elintéztük kérvényedet, melyben — előrehaladt korodra való tekintettel, — az Ügyvédi Kamarából való kitörlésedet kérted.

Mindnyájunknak fájdalmas volt ez az aktus, mert fáj, hogy Téged, — kedves kartársunk, — a jövőben már nem tisztelhetünk aktíve működő tagjaink sorában.

Fájdalomérzésünket azonban csökkentette, hogy Tőled csupán hivatalosan veszünk búcsút, mert aki olyan hosszú ideig szívvel-lélekkel ügyvéd volt, mint Te voltál, — az a jogért, igazságért, szabadságért és magyar hazáért lángoló lelkében ügyvéd marad továbbra is utolsó lehelletéig s ezért arra kérünk, hogy kitörlésed dacára is tekintsd magad karunk tagjának, aminthogy mi is annak akarunk Téged tekinteni és pedig olyan tagunknak, akire büszkék voltunk a multban s akire szeretettel és tisztelettel fogunk gondolni a jövőben is.

Nyugalomba vonulásod idejére is minden jót kívánva maradunk kollegiális szeretettel :

Eger 1933. évi augusztus hó 28-án

az Egri Ügyvédi Kamara,

Aláírások.

Az Egri Kaszinó 100 éves jubileuma.

(X.) Mikor gróf Széchenyi István megírta a korszakalkotó „Világ”-ban elmefuttatásait a társaskörökről, kaszinókról, Magyarország sok városában megindult a mozgalom főképen a városi társadalomnak kaszinókba tömörítése iránt.

Ez a mozgalom természetesen nem maradhatott el a XVIII. század kulturéletében megerősödött Egerben sem és a jobb egri polgárok meggyőződésesen követték Széchenyi felhívását, mikor az 1833 évben nagy számú tagnak — az akkori idők nyelvezte szerint „résztvevőnek” — részvételével megalakították az Egri Kaszinót, mely száz év óta ugyanazon épületben székel és vesz részt minden hazafias és társadalmi megmozdulásban.

Bár politikával sohasem foglalkozott, azért mégis természetes, hogy ahol annyi magyar ember naponta összejött, ott önkéntelenül is ki kellett alakulnia bizonyos politikai felfogásoknak is s miután a városi és megyei társadalom mértékadó egyéniségeit mindenkor tagjai közé számlálhatta, így az is természetes, hogy — különösen a régebbi időkben, — állandóan irányító befolyást gyakorolt úgy a vármegyének, mint a városnak nemcsak társadalmi, de politikai életére is. — Főképen a 48-as községi eszméknek erős fellegvára volt mindig a Kaszinó egészen a Szederkényi—Lukács-féle választásokig, amely híres — mások szerint hírhedt — választás szokatlanul nagy emóciói sokáig hullámmozgattak a Kaszinó termeiben. De körülbelül ennek a vehemens választásnak évekig tartó hullámveresei voltak azok, melyek elhatároló időpontnak tekinthetők a tekintetben, hogy az aktív politika mindinkább kiszorult a kaszinó légköréből, de viszont az 1848-as idők nagy szelleméhez való ragaszkodás nemes tradíciójaként maradt meg a kaszinónak az a mondhatnók privilégiuma, hogy a március 15-iki ünnepségeket és a kápolnai emlékünnepeket mindig az Egri Kaszinó rendezi s ezt a szerzett jogát a kaszinónak úgy a hatóságok, mint a hasonló működésű társaságok respektálják. A negyvennyolcas eszmék ápolására a Kaszinó 1928-ban, a márciusi napok nyolcvanadik évfordulója alkalmából Breznay Imre indítványára Kossuth-serleget is alapított, melynek statutumaihoz tartozik, hogy azzal az emlékbeszédet csak kaszinói tag mondhatja és csak egyszer az életében. Az avató serlegbeszédet 1928-ban dr. Erlach Sándor mondta, a következő években pedig Trak Géza, Breznay Imre, dr. Kürthy Menyhért, dr. Buzás Endre és dr. Kalovics Alajos.

A kaszinó első elnöke Almássy Pál volt, az utolsó pedig Jankovics Dezső, Eger város volt polgármestere, aki éppen a kaszinó centennáris évében halt meg s akinek emlékét a kaszinó azzal is kívánja megtisztelni, hogy megüresedett állását az általános tisztujtásig nem tölti be. A kaszinó ügyeit ez idő szerint dr. Erlach Sándor elnök vezeti dr. Simkó József igazgató támogatásával.

A Kaszinó jubileumi ünnepségei iránt nagy érdeklődés mutatkozik annál is inkább, mert az elmúlt

hosszú idő alatt temérdek sok volt tagja el az ország minden részében, — közöttük sokan igen előkelő pozícióban — s így a centennáris jubileum a lokális kereteket túlhaladja.

Az ünnepi napot megelőzően este ismerkedésre jönnek össze az idegenből is bizonyára szép számmal megjelenők. Szeptember 8-án hálaadó isteni tisztelet lesz a kaszinó épületével szemközt lévő Cistercita-templomban, utána diszkozyülés, melyen Breznay Imre, Eger történetének leghivatottabb krónikása és szellemes előadója ismertetni fogja dióhéjban a kaszinó 100 éves történetét. A közgyűlés után társas ebéd lesz a kaszinó nyári helyiségében.

Ügyvédi Kamarák értekezlete Egerben. Az ország ügyvédi kamarái az idén Egerben tartják kamaraközi értekezletüket, amelyen az ügyvédi kar problémáit, jogi kérdéseket tárgyalnak meg. Az értekezleten, amely szeptember 17-én zajlik le, felszólalnak: Nyári Béla, a kalocsai Kamara elnöke, Blauer Mór a budapesti Kamara titkára, Szegő Ferenc és Wekerdi Géza titkárok, Szokolay Lajos egri tiszti főügyész, Simon Mihály és Beda Ernő. Az értekezlet tagjait Eger városa s az egri Kamara látja vendégül, majd kirándulást tesznek a Mátrába.

Megnyitották a tiszaoörsi hévízfürdőt.

Szent-István napján nyitották meg a község és a környék lakosságának nagy érdeklődése mellett az újonnan épített fürdőt, amely az itt letesített mélyfúrás vizét használja fel.

Eredetileg petróleumkutató fúrást folytatott itt a pénzügyminisztérium bányakutatói osztálya, ebből a szempontból azonban a fúrás eredménytelen maradt. Petróleum helyett elég jelentékeny mennyiségű földgáz és hévízet kaptak a fúrásból, amelynek befejeztével azt tervezték, hogy a fúrócsöveket kiszedik a földből és egyelőre nem tesznek intézkedést a földgáz és a meleg víz kitermelésére. A község népe viszont az illetékes hatóságokhoz fordult és kérték, hogy tegye lehetővé a kis fürdő építését a melegvíz felhasználásával, aminek igen nagy jelentősége lehet ezen a vízszegény vidéken. A pénzügyminisztérium a tiszaoörsiek kérését teljesítette és megnyitotta számukra a mélyfúrást, amire rögtön megkezdődött a fürdő építése.

A nagy munkát a tiszaoörsiek egészen a maguk erejéből végezték el. Minden földmunkát a gazdák vállaltak ingyen, a 6 szor 20 méteres betonmedence építési költsége körülbelül ezer pengő volt. A megnyitási ünnepségen résztvett az egész község lakossága, de igen sokan jöttek a környékről is. Körülbelül 800-an fürdöttek meg a medencében ezen az első napon, a déli és délutáni órákban alig lehetett megmozdulni a kis fürdőben a sok ember között. A forrás vize 53 fokos, a hévíznek nagy a jód, bróm és konyhasó tartalma. A szakértők egybehangzó véleménye szerint elsőrangú gyógyvíz a tiszaoörsi, amely a debreceni, karcagi és hajdúszoboszlói vizekéhez nagyon hasonló, sőt azzal vetekszik is.

A medence körül eddig még csak néhány kabin épült, a felszerelés természetesen még kezdetleges, azonban a tiszaoörsiek azt tervezgetik, hogy jövőre minden rendelkezésre álló erővel folytatják a munkát és a lehetőséghez képest tökéletesíteni fogják a fürdőt.

A gödöllői világbéke-kongresszus

Irta: Dr. Kalovits Alajos.

A világháborúban és az azt követő időben szerepet játszó *felnöttek*, kiknek józanságát megrontotta a gyűlölet és a tudatlanság, sehogyse tudják nyugvóponttra hozni az emberiség sorsát. Mindig az ellenkezője történik annak, aminek történnie kellene. A Páris-körüli békék újabb háborús veszedelmek csiráit ültették el; a leszerelési konferencia eredménye fokozottabb fegyverkezési láz; a kereskedelmi kapcsolatok felújítását célzó tanácskozások nyomán még nagyobb kaosz támadt a nemzetközi kereskedelem zűrzavarában; a fizetési eszközöknek összhangba való hozatalát célzó konferenciát még nagyobb pénzügyi bonyodalmak követték. És sorba mehetnénk a sok konferencián, melyeknek mindegyike csak súlyosbította az amúgy is rettenetes helyzetet.

Miért nem tud az a sok államférfi és szakértő olyan megállapodásra jutni, amely valahára meghozná az egyetemes emberiségnek a várva-várt megnyugvást és békességet?

Könnyű a felelet. Mert hiján vannak valamenynyien egy olyan talizmánnak, amely minden bajban csalahatatlan gyógyulást tudna biztosítani. Ezt a talizmánt az Üdvözítő hozta az emberiségnek égi ajándékkul, a neve: *szeretet*.

Ez hiányzik a háborús nemzedék lelkiségéből. S ahol ez hiányzik, ott csupán a nyers érdekek uralkodnak: a győző fajok önzése, féltékenység, bizalmatlanság, nagyzási hóbort, az igazságnak önérdék szerint való elcsúszása, az elnyomásnak állandósítása és a jortalan gazdagodás örülete.

Ez a megfertőzött erkölcsi légkör nem tenyészt-heti ki az emberi szolidaritás palántáját, melynek egyedüli éltetője a *szeretet* és az ennek nyomán fakadó erények melege, világossága és harmata.

Isteni sugallat termékenyítette meg a nemes Baden-Powell lelkét, amikor az emberiséget egy oly szervezettel ajándékozta meg, mely nem ismer ország határokat, fajokat és hatalmi tobzódásokat, hanem a *szeretet* szent kötelékével kapcsolja egybe a világ ifjúságát. Azt hirdeti, amit a Megváltó tanított, hogy minden embert szeretni kell, mert csak a szeretet mentheti meg a világot. Ez a hatalmas szervezet, a *cserkészlet*, ma már átöleli az egész világ ifjúságát s rohamos fejlődésének remek bizonyosságát adják a világ-összejövetellek, a *dzsemborik*.

Aki a gödöllői dzsemborit nyitott szemmel és kutató lélekkel szemlélte, az nem a fekete arcbőrt gusztálta a ceyloniakon, nem a ferde szemet a japánokon, az nem az exotikumokon nyargalászott, amikor a hindu vagy a szíriai *cserkészek* táborához eljutott, hanem meglátta azt az átfogó nagy eszmét, mely ennyi idegen, egymás nyelvét nem értő s egymással első ízben találkozó *cserkészi*út egyszerre barátokká tudott varázsolni s lelküket egymás előtt kölcsönösen megnyitni.

Hová tűntek a Nagy Sándorok, a Cézárok, a spanyolok, a Napoleonok világbirodalmai?! Mind elenyészett. S a hatalmas Anglia, Amerika, meg a többi nagyhatalom meddig fog fennmaradni? Csak addig, amíg a *fegyver ereje* össze tudja tartani hatalmas területeiket.

S ime! Szemünk előtt bontakozik egy új világbirodalom, melynek nincsenek fegyverei s amely mégis az összes népfajok ifjúságát képes a zászlója alá sorakoztatni s amely birodalom nem ismer ha-

tárokat, mert az egész világot átöleli. Egyetlen fegyvere: a *szeretet*. De ez a fegyver fogja elnémitani a csatahajók ágyúit, ez fogja kiönteni a csatagépekbe a benzint, ez fogja leszerelni a repülőgépek bombáit s ez tőri össze a mérges gázokat kotyvasztó lombikokat.

Aki látta összeölelkezve járni a magyar fiúkat az angol, francia, lengyel, amerikai, hindu, japán és a többi fiúkkal s az összeölelkezésen túl megfigyelte a fiúk szeméből kölcsönösen áradó meleg és megértő tekintetet, az már sejti, hogy itt egy olyan jövendő bontakozik, mely meg fogja hozni a világnak azt a békét és boldogulást, melyre a ma intézkedő *felnöttek* képtelenek.

S ebben rejlik a *cserkészlet* varázslatos ereje. Nagyon találóan mondja Baden-Powell, a világ főcserkésze, hogy: „ha majd azok veszik kezükbe az országok sorsának irányítását, akik a *cserkészlet* törvények szellemében nevelkedtek s *cserkészletek* lakik azokban, akiknek sorsát intézik, akkor a világ népei között megszűnik minden gyűlölködés s helyét elfoglalja a kölcsönös megértés és a jóakaró szeretet.”

S a *cserkészek* békés birodalma egyre erősödik. Ma már milliókra rúg azok száma, akik a világbékét hirdetik és ápolják és sok tizezer közülük előkelő szerepet tölt be hazája közéletében. Közeleg az idő, amikor ez az ifju nemzedék váltja fel az előítéletek és furfangok világában begyepesedett véneket, és trónjára ülteti a népek kölcsönös megértését munkáló *szeretetet*.

Ez a *cserkészlet* óriási jelentősége az *összemberiség* szemszögéből.

S mi a dzsembori jelentősége magyar szempontból?

Sokkal több, mint sokan hiszik. Több, mint a diplomata minden ügyeskedése. Az idegenek közvetlen közelből látták meg a magyar lelket; saját tapasztalatukból tudták meg, hogy itt nem a Balkán kezdődik, hanem olyan kultúra virágzik, mely semmivel se marad mögötte a nyugatinak. Meggyőződtek arról, hogy a magyar faj barátságos, lovasias, nemes gondolkodású és meglátták azt is, hogy a róla terjesztett vádak, mintha a nemzetiségeket elnyomta volna, közönséges rágalmak. Tudatára ébredtek annak, hogy Európa ezzel a nemes fajjal igaztalanul bánt el, amikor megcsonkította s testéből óriási darabokat dobott oda koncul alacsony műveltségű, durva balkáni törzseknek. Anélkül, hogy a magyar *cserkészek* propagandát üztek volna, amit a vezetőség meg is tiltott, az idegenek maguktól tették a szebbnél-szebb és értékes nyilatkozatokat, melyek jölestek a magyar fülnek és amelyek zálogául szolgálhatnak annak a biztos tudatnak, hogy a magyar *revízió* ügye ezer és ezer új, *meggyőződéses* harcosot nyert az idegen fiúk és vezetőik sorában.

Ez a *cserkészi* óriási jelentősége a *magyar-ság* szemszögéből.

Minden dicséretet megérdemelnek drága fiaink, akik ösztönös lélekkel megérezték, hogy most a világ szeme előtt tesznek nagy vizsgát. És ők ezt a vizsgát becsülettel és diadalmasan kiállották.

Kiragadok följegyzéseimből néhány mozaikot jellemzésükre.

* *

A táborok területén, tekintettel a nagy forgalomra, a tisztelgés nem volt kötelező, még az idegen tisztekkel szemben sem. A magyar *cserkészek* nem éltek ezzel a kedvezéssel, hanem feszes tisztelgést

adtak le minden cserkésztisztnak, akivel találkoztak. Megfigyeltem, hogy az idegen tiszteknek ez az udvarias viselkedés jól esett s többen közülük ezt előttem külön is kiemelték, mint a magyar úri vonás egyik kedves megnyilatkozását.

Az első napokban történt. Egy angol idősebb cserkésztiszt kutatóan nézegetett szét a Ferenc József-téren, mintha valamit keresne. Két cserkésziunk hozzászalad, szalutál és felajánlja a szolgálatát. A tiszt mond valamit, de a fiúk nem értik. Ekkor az egyik észreveszi, hogy a tiszt arca borostás, úgy véli talán borotválkozni szeretne. A saját arcát kezdi kapargatni, mintha borotválkoznék. A tiszt megérti a mozdulatot, elmosolyodik és igenlően int. A két fiú közrefogja és elvezeti a borbélyhoz. A tiszt megveregeti a fiúk vállát és feszes tisztelegéssel köszöni meg a szíves séget.

Szakad az eső. Négy kis skót cserkész irgalmatlanul megpakolt kézikocsit húz fölélé a csúszós agyagos úton. Nem igen haladnak, mert a lábuk egyre simul. Egyszeriben körülkapják a kocsit magyar cserkészek és a szakadó esőben egészen a skót táborig tolják. A dolog vége nagy barátkozás a skót sátrakban.

A japán cserkészek a sátrakban ebédelnek. A látogatók nem érik be azzal, hogy a táborukat kívülről nézzék meg, hanem egészen betolakodnak s úgy bámulják az étkező sárgákat, mint szokás esetéskor az állatokat az állatkertben. Látszik a japánokon, hogy ez a kíváncsiság kínosan érinti őket, de nem tudnak rajta segíteni. Am észreveszik ezt a mindenütt jelenlévő, ürge magyar cserkésztendőrök. Udvariasan megértetik a kíváncsisággal, hogy a japánok a magyar nemzet vendégei s nem egyeztethető össze a híres magyar vendéglátással, ha nem tiszteljük az ő jogait, mely a maga házában minden civilizált embert megillet.

A meggyőző érvelés hatott. A japánok megszabadultak a „szájbánézók”-tól s hálásan köszönték a cserkészek ligyelmét.

Ettől kezdve az exotikus vendégek táborainál állandóan cirkáltak a narancs-színű nyakkendő s tábori cserkésztendőrök.

Körütra indult a kis ceyloni cserkész. Am alig lépett ki a sátrából, már is közrekapták pajkoskedvű pesti leányok, jobbról-balról beleakaszkodtak s egy ficsúr már is rászögezte a fotográfáló masinát. Alig szabadult meg ezektől, már egy másik társaság vette kezelesbe. A forró napon hol így állították, hol amúgy, kattogtak a gépek, a csödület nőtt, újabb gépek kerültek elő s mindenfelől hangos nevetés kísérte a szegény áldozat vergődését. Semerre egy rés, amelyen kimenekülhetne, sőt voltak, akik a vállát is megfogták, hogy visszatartsák. Észreveszik magyar cserkészek idegen társuk kellemetlen helyzetét, összekacsintanak s a következő másodpercben szétperditik a gyűrűt, karonfogják a kis gyámoltalant, magukkal viszik a táborukba, megvendélik és utána körülkalauzolják. Senkisémet merete most megállítani. S ezentúl hallgatagon divattá lett fiaink között, hogy minden exotikus társukat, akit a közönség molesztálni akart, ilyen módon szabadított ki. Szegények, csak meleg tekintetükkel tudták hálájukat kifejezni. De lelkükben maradandó emléket vittek el a magyar fiúk lovagiasságának.

Sokat szenvedtek, különösen az exotikus cserkészek, az autogramgyűjtő hölgyektől. Hiába kérte a táborparancsnokság a közönséget, hogy tisztelje a vendégjogot és ne alkalmatlankodjék ezzel a meg nem indokolható szenvedélyével. Annyira szertelenül viselkedtek néhányan, hogy még a sátrakba is betolakodtak autogramért.

Egynehány barnaképű alföldi cserkészek mentő ötlete támadt. Bementek a palesztinai, meg a szíriai cserkészekhez, összebarátkoztak s a végén magukra öltötték azok festői fejdíszét. Eltanulták a névalírást s derűre-borúra osztogatták az „exotikus” névalírásokat. Az ekként tehermentesített fiúk boldogan élvezték a megkönnyebülést.

Nem folytatom, mert nem lenne vége. Csúpán néhány mozaikot akartam nyújtani, melyek beszédesen jellemzik magyar fiaink életrealóságát, ötletességét, szolgálatkészségét és lovagiasságát. Nem beszélék a felvonulásokról, melyeken az árvalányhajas csapatok voltak a legfegyelmertettebbek és legdaliásabbak: elhallgattam a táborüzeket, amelyeknél olyan teljesítményeket nyújtottak, hogy az idegen tisztek szavakat nem találtak bámulatuk kifejezésére.

S ha hozzáteszem, hogy a táborok díszítésében, a kapuk ötletes kiképzésében, a tisztaságban és fegyelmertben minden nemzetet fölülmultak, akkor némi képet nyújtottam a magyar cserkésztől, körül maga Baden-Powell ismerte el, midőn kijelentette: „Az én elgondolásomat minden nemzet fia között legjobban valósították meg a magyar cserkészek, mert ők élék a legcserkészebb életet.”

Ennél nagyobb dicséret cserkészt nem érhet.

Sanyargatott nemzetünk kicsiny katonái teljes mértékben megérdemlik a nemzet háláját, szeretetét.

S te, magyar Testvérem, mikor az uccán ezzel az árvalányhajas kis daliával találkozol, dobbanjon meg a szíved örömedben, mert bizvást mondom, ezek a magyar jövő felépítői.

A vármegye gyümölcskivitele.

A most folyó idényben a Hevesmegyei Gazdasági Egyesülettől beszerzett értesülésünk szerint minden zökkenő nélkül folyik. Az idejében történt kompenzációs kiviteli megállapodások folytán úgy az ausztriai, mint lengyelországi, bizonyos vonatkozásokban a német kivitel is akadálytalan lebonyolításu. Az átutalások hosszadalmassága ellen felmerült panaszok csökkenőben vannak, a szállításban technikai nehézségek nincsenek. A lengyel részről életbeléptetni szándékolt egészségügyi vizsgálatok életbeléptetése november hónapra toldott el, ami előnyös, mert sajnos a vármegye gyümölcstermékeinek nem minden része bírja el a gondos egészségügyi vizsgálatot.

A cseresznye-idényben a szoba jött összes mennyiségék akadálytalanul felvételre kerültek, a kukacfertőzöttség ellenére. Sajnos a minden export piacunkon életbelépő jövő évi egészségügyi rendszeres vizsgálatok a híres gyöngyösi, egri, erdőteleki cseresznyét, ha a gazdák nem fognak védekezni a cseresznyelég veszedeleme ellen, ki fogják szorítani mindenünnen, és hogy az idén nagyobb baj nem volt, az részben annak is tulajdonítható, hogy a fagykár miatt viszonylag kevés is volt a cseresznye, A meggyből is kis termés volt, amely akadály nélkül

volt elhelyezhető. Jól zárult a ribizli kivitel, főleg Ausztriába irányulólag, köszméte és a barack, melyből a várt rekordtermés helyett csak jó közepes termés volt, ezért tartott árak mellett fogyott el a piacra kerülő egész mennyiség.

A dinnyeidény nehezen indul, az érdeklődés megfelelő úgy Ausztria, mint Csehország és Lengyelország felé, a német piac ellátása csak olcsóbb árak felszínre kerülése után jöhet szóba. Rendesen bonyolódik le tudomásunk szerint a Hatvan környékéről Angliába irányuló dinnyekivitel, amiért az ezen szállítást tavaly nagy költséggel kitanulmányozó uradalmakat minden elismerés megilleti. A szobajövő óriási távolság és szélsőséges időjárási elemek folytán úgy termelő, mint szállítói minőségükben szinte egyedülálló teljesítmény ezen uradalmak angliai dinnyeszállítására.

A görögdinnye szállítások későn tudtak megindulni, ugyancsak némi késéssel megjelent már a gyöngyösi csabagyöngye a piacon és az első kisebb szállítmányok (rendszerint paradicsom mellé vagonirozva) már augusztus első hetében rendben megérkeztek Lemberg és Staniszlauba. A jó időjárás a szőlőinket ugyyszólván teljesen rendbehozta, a késés az érésben redukálódott. Miután a kiviteli kontingensek a vármegyét érdeklő számbajövő piacokra cca. 700 teljes vagonrakományt tesznek ki, így a kivitel elé akadályok nem fognak gördülni.

Az iskolásgyermek egészségügye.

Irta: Dr. Gáspár Béla.

Az iskolaév kezdete közeledik és ezzel a sok család és gyermek életében jelentős pillanat, amikor az iskolába járást megelőző boldog esztendőnek vége. A gyermek életében is elkezdődnek az esztendők, melyek az ő méreteihez képest már jelentékeny gondokat és feladatokat fognak hozni. Természetesen a gyermek nem tudja felogni ezen lépés egész jelentőségét és az ő boldog elindulásánál a szülőknek és tanítóknak szép feladata úgy vezetni a gyermeket az új úton, hogy annak végzetével testileg és lelkileg a legjobban fejlődve kerüljön ki az életbe, melyben az egyén és a köz érdekeit a legjobban tudja majd előmozdítani.

A nevelés közvetlen intézői, a szülők és tanítók mellett nem kis részt kell juttatni a fejlődő gyermek ellenőrzésében az orvosnak, akinek működése a gyermek mellett leginkább megfelel az orvosi teendők egyik legfontosabbikának: a praeventiónak, a betegségek megelőzésének. E tekintetben két főirányelv adódna a gyermeket ellenőrző orvos számára: Az egyik az iskolába kerülő gyermek egészségügyi ellenőrzése és bizonyos szimptomák szerinti csoportosítása, a másik a kezdődő megbetegedésben szenvedő gyermek súlyosabb megbetegedésének megelőzése. Ezek mellett gyakori működési lehetőség a már beteg, de hozzá nem értés, vagy gondatlanság miatt még is a többiek közé került gyermeknek elkülönítése.

Az iskolába kerülő gyermek ellenőrzésének jelentősége a továbbfejlődés szempontjából igen nagy. A törvények megkívánta kor be nem töltése bizonyos határokon belül megengedett. A hat éves kort legkésőbbben a beiratástól számított négy hónap elteltével kell a gyermeknek betölteni, így tehát a hat éves kornál fiatalabbak is kerülnek az iskolába. És noha akárhány öt éves gyermek testileg és szellemileg elérte már az iskolakötelezettségi kor szintjét, mégis igen fontos lenne az iskolába kerülő fiatalabb

gyermek pontos ellenőrzése. A testi fejlettséget mutató bizonyos arányokon aluli gyermekeknél igen sokféle ok lehet, mely hátráltatja növekedésében. Igen sokszor gyengébben fejlett gyermekeknél a lappangó gümőkór az ok, amelyik a gyermek növekedésének akadályát képezi és még ha felvesszük is azt a lehetőséget, hogy zárt folyamata a többi gyermeket nem fertőzi, a saját egészsége szempontjából birhat súlyos jelentőséggel az iskolába járás. A sok ugrálás, a tanterem sok gyermek felverte pora, hurutos fertőzések, a lappangó folyamatot fellobbanthatják és végzetessé tehetik. Hasonlóan nagy jelentősége van azoknak a fertőző vagy más betegségeknek, melyeken a gyermek közvetlenül az iskolába járás előtt ment át. A gyermek gyenge szervezete nem tud a betegséggel olyan gyorsan megbirkózni és következményeit kiheverni, hogy az iskolába járás súlyos kötelezettségének ilyen állapotban káros következmény nélkül eleget tudna tenni. Az ilyen reconvalescáló gyermeket legcélszerűbb otthon tartani, távol a láradságtól, megóva az időjárás súlyosabb kilengéseitől. Az iskolától távontartásnak a tanulmányi időben kialakuló hátrányát feltétlenül kiegyenlíti ilyen esetekben az a lehetőség, amit az otthon tartással a gyermek fejlődésére adunk. Ugy sem tud az ilyen gyermek teljes energiával dolgozni és a mégis kifejtett nagy munka egészségi állapotában hozhat olyan károsodást, amit később sokkal nehezebb lesz reparálni.

Ugyanilyen jelentősége van az iskolába készülő gyermek szellemi fejlettsége ellenőrzésének. A hat éves korú gyermek átlagos szellemi képességénél alacsonyabb fejlettségű gyermekeknek a rendes elemi iskolába jaratása, úgy is majdnem teljesen reménytelen az eredmény szempontjából. A gyöngye tehetségű gyermek bizonyára nem tud lépést tartani a rendes osztály átlagos tanuló anyagával. A nagy létszámú osztályok tanítóinak a legkomolyabb fáradozás mellett is alig sikerül valamelyes individualizálást bevinni a tanításba és az ilyen tömeg gyermek között a gyenge tehetségű tanuló egész bizonyosan lemarad. Igen gyakran a gyermek gyengébb fellogó képessége csak a tanítás ideje alatt derül ki, amikor is a tanító megligyelései mutatnak arra, amit a szülői házban észre sem vettek. Az ilyen gyermek szülője, bármennyire is fájo szívvel veszi ezt tudomásul, be kell lássa, hogy gyermeke szellemi fejlődése csak ezen célt szolgáló külön osztályban, vagy gyógypedagógiai iskolában fogja azt a kissé mérsékeltbb eredményt elérni, amit a rendes iskolában semmi esetre sem produkálna. Az ilyen osztályban való elhelyezkedéssel járó szülői kényelmetlenség-nél sokkal nagyobb jelentőségű az a harmónia, amivel a gyengébb tehetségű gyermek a hozzá hasonló köztül elhelyezkedik. Csak így óvhatjuk meg a gyengébb tehetségű gyermeket attól a sok kintól, amit a gyorsabban haladók közötti nagy lemaradás okoz és amely szereplés az egész életére, lelki kialakulására döntő befolyással bíró kisebbségűségét válthatja ki a gyermekből.

Mindezek tehát azt mutatják, hogy úgy a testi, mint a szellemi visszamaradottságban szenvedő gyermek rendes iskoláztatása annak jövője szempontjából komoly jelentőséggel bír és az a tény, hogy ezek a fejlődésükben visszamaradottabb gyermekek nagy része rosszabb szociális viszonyok között élő néprétegek sorából kerül ki, fontossá tenné ennek az ellenőrzésnek valamilyen formában való általános megoldását. A szegényebb gyermekek orvoslása

érthető okokból kevésbé rendszeresen történik és ezeknek hiányos orvosi kezelése tenné szükségessé az iskolába kerülő gyermekek általános iskolaorvosi vizsgálatát, mely vizsgálat az iskolaév kezdete táján lenne megoldandó. Ez az ellenőrzés bizonyára sok gyermeket indítana el más uton, az ő testi és lelki kondíciójának a rendestől eltérő, de megfelelőbb uton.

A másik működési kör a kezdődő betegségnek felfedezése és ezek gyógyítása révén súlyosabbak megelőzése. Egy serege van a különböző szerkeven elforduló kezdődő bántalmaknak, melyeknek nagy része ismét a szegényebb sorsu gyermekek sorában teljesen kezeletlen és amelyek ilyen kezeletlenül a gyermek későbbi fejlődésében súlyosabb konzekvenciákat hoznak magukkal. Apró elhuzódó köhögések, melyeknek nem tulajdonítanak fontosságot, kezdődő gümőkóros mirigy folyamatnak lehet a jele. A gyermek szemén alig észrevehető elváltozás, mely csak szakértő számára bír jelentőséggel, trachoma következménye lehet, mely azután nem csupán egyéni szempontból, hanem a közösség szempontjából is nagy jelentőséggel bír. A fülön mutatózó kisebb betegségek feltétlenül kezelendők, mert igen könnyen fejlődik belőlük nagyothallás vagy sükettség és ez csaknem biztosan megelőzhető lett volna idejében

alkalmazott szakszerű kezeléssel. A fogak, a mandulák ellenőrzése mind olyan terrén, amelyik hátlás feladat, mert a beavatkozásra való intés sok esetben hozhatja a jövő szempontjából pótolhatatlan eredményeket. És mindezen részletektől eltekintve a gyermeknek általános egészségi lehetőségekre való figyelmeztetése, a tisztálkodásra, a célszerű és tiszta öltözködésre való nevelése, még a szociális eszközök hiánya esetében is hozhatja olyan eredményeket, melyek nem csupán a testi fejlődés terén bírnak jelentőséggel, hanem a gyermek szellemi és lelki kialakulását is harmónikusabbá, teljesebbé tennék.

Mindezen lehetőségek komoly jelentőséggel bírnak. A gyermek és annak egészsége fejlődése a jövő egyetlen záloga. S amidőn mindannyian meg vagyunk győződve arról, hogy a tanítói gárda hivatása magaslatán áll, s mindent elkövet a gyermek-sereg egészséges fejlődése érdekében, még is feltétlenül szükséges, hogy az orvos intenzívebben bekapcsolódhassék abba a nevelő munkába, mely a gyermek testi fejlődésének biztosítása nélkül nem érhet el teljes eredményt. Csak ez a vállvetett munka hozhatja meg, hogy a gyermek testileg és szellemileg a lehető legnagyobb mértékben felkészülve indulhasson az önálló élet felé, mely önálló életben teljes erejével csatlakozhassék a közösség munkájához.

Legány Ödön vezérigazgató nyilatkozata az idej gabonaterméséről.

Gazdaközönségünket ezen legjobban érdeklő ügyben kérdést intéztünk Legány Ödön vezérigazgató országosan elismert szaktekintélyhez, aki szíves volt az alábbiakban nyilatkozni:

Hazánk minden részéből azt a jó hírt kapom, hogy a gabonatermés, különösen a buza, mennyiség- és minőségre igen jó volt. Tehát az idej buzatermással általában meg lehetünk elégedve. A kat. holdankénti 20 q-ás buzatermés nem tartozik ritkaságok közé, hektolitersúlyra pedig 80 kg-on felüli. Sőt akadt olyan buza is kezembe, mely 85.5 kg. hektoliter súlyu és olyan buza, mely 44% nedves és 15.5% száraz sikkertartalmu, a kiváló Manitóba buza hl. súlya 84.65 kg. nedves sikkér tartalma 39.75%, szárazsikkér tartalma 13.8%.

De mi haszna van ebből a gazdának, ha a gabonafélék ára oly katasztrófális mértékben csökkent? Oly mértékben, hogy a nagy termés és jó minőség mellett buzatermésének értéke tetemesen kisebb, mint évekkal sőt egy évvel ezelőtti volt. Mi haszna van abból a gazdának, ha minőség-buzája van, ha a minőséget nem fizetik, ha a tőzsdén a buza csak 80 kg.-ig van értékelve. A lisztminőség értékelése is lejjebb szállt. Elmaradt a különleges minőség-buza jegyzése. Különben én előre megjósoltam azt, hogy amikor már lesz általánosan minőség-buzánk, azt, úgy mint a multban a jövőben sem fogják külön értékelni. Ezért kell a gazdának nemcsak a minőséget, hanem a termőképességet is tekintetbe venni a fajta-megválasztásnál.

Szó sincs róla, buzakivitelünk érdekében a minőség-buzák termelésére nagy súlyt kell helyezni, de a hazai szükséglet fedezésénél ugyanolyan fontos a termőképesség nagysága és biztonsága, mert hiszen ezzel tudja a gazda ma elsősorban a bevételét fokozni. Nem szeretném, ha engem valaki félreértene. Nekünk biztos és nagytermésű buzafajtákat is kell termelnünk, melyek, ha nem is kiváló, de azért jó

lisztminőséget szolgáltatnak, mert ezeknél az egy métermázsa termelése kevesebbe kerül. Hangsúlyozom, hogy gyenge lisztminőségű buzafajtát, ha azok nagy termést is szolgáltatnak, ne termeljünk.

Tavaly már jó termése volt annak, akinek átlag 12 q buzája volt kat. holdanként. Az idén vannak gazdaságok 16 q. kat. holdankénti átlagterméssel. A többtermés tehát 4 q. Ámde ebben nincs nagy öröme a gazdának, mert tavaly augusztusban 14 pengő volt a 80 kg-os buza tőzsdei ára, ma pedig már a 9 pengő alá esett. Tavaly 4 pengő volt a boletta ára, ma csak 3 pengő. Ez pedig azt jelenti, hogy egy gazdaságnak, melynek 500 kat. holdnyi buzavetése volt, 12 q átlagos terméssel, illetve 6000 q összterméssel, buzatermése 108.000 pengő értéket képviselt. Ezzel szemben az idén ugyanolyan területen 2000 q-val többje van, vagyis 500 holdon 16 q átlagos terméssel számítva össztermése 8000 q, de értékét q-ént csak 12 pengővel számítva, az össz-mennyiség értéke csak 96.000 pengőt jelent. Vagyis 2000 q többterméssel 12.000 pengővel kevesebb értéke van.

Országos viszonylatban számítva tavaly volt 17.5 millió q. buzatermésünk, míg az idén lesz közel 24 millió métermázsaunk, vagyis idén 6.5 q millió métermázsaival több lesz buzatermésünk, melynek összértéke 288 millió pengőt jelent a tavalyi 315 millió pengővel szemben.

De térjünk át rozstermésünk katasztrófális áruhanására. Tavaly ilyenkor 8 pengő volt a rozs tőzsdei középára és 4 pengő a bolettaár. Ma 3 pengő bolettaár mellett a rozs tőzsdei középára 4.75 pengő, vagyis együttvéve 12 pengővel szemben 7.75 pengő. Ilyen árak mellett már kérdéses, hogy érdemes-e rozstermeléssel foglalkozni? Buzát termő talajon semmiesetre sem. Birtokosainknak tehát csak azt ajánlhatom, hogy ahol a buza jól megterem, ott inkább buzát termeljenek mint rozst, s a konvenciórozst pénzért (a buza árán) vegyék meg.

Nem zuhant oly iszonyatosan a sörárpa ára, mert tavaly ilyenkor az elsőrendű sörárpa tőzsdei középára 11 pengő volt s ma 10,75 P. Azonban a sörárpa értékesítésének lehetőségei tetemesen romlottak. Sörgyáraknál értékesíteni lehetetlen. Még egy-két malátagyár vásárolja.

A zabra az idén igen kedvező időjárás volt, ami a termésben is kifejezésre jut. Azonban a zab ára is rettenetesen csökkent. Tavaly ilyenkor a zab tőzsdei ára 10,75 P. volt, ezzel szemben ma 9,90 P.

Nagy gondok nehezdednek a gazda vállára. A jó termésnek ellenére nem bírja a terhet viselni. És ha átússza ezt az évet, mi lesz jövőre? Sok fejtörésbe kerül majd a gazdának, hogy mit tegyen és mit termeljen a jövőben? Erre nézve én e lapban már egyszer nyilatkoztam. Akkor ajánlottam többek között a mák termelését is. Hát erre bizony igen nagy mákvetéseink lettek, úgy hogy annak ára a jó termés mellett, több mint a felére csökkent. Annak értékesítése is ma nehézségbe ütközik. Talán a takarmánynövények vagy a kerti növények magtermelésére gondolhatunk még. De az idei katasztrófális árzuhanások után ki tud ma tanácsot adni?

A Hatvani Atlétikai Klub jubiláris versenyei.

A hatvaniak becézett HAC-a az idén üli fennállásának 20-ik évfordulóját. Szent István napján a község háza tanácstermében tartott közgyűlésén eredményes munkálkodásra tekinthettek vissza az ünnepi szónokok. A HAC 20 év előtti megalapítói és azóta valamennyi vezetője helyesen tartotta legfőbb irányító elvnek a sportegyesület részére: minél nagyobb számban belevonni az ifjúságot a testedző munkába. A sport legszebb feladata: egészséges generációt nevelni a nemzet számára.

Az első időben, a háború és a forradalmak bizonytalan éveiben meg kellett elégedni egyedül a labdarúgással. Hosszú idő mult el, míg 2 évvel ezelőtt dr. Hammersberg Elemér az alighogy megépített strand-uszodában megszervezte a HAC úszógárdáját és 2 év céltudatos munkájával Hatvan egész fiatal generációját belevonta ennek keretébe. Nem elégedett meg az uszodába járó ifjúság nevelésével, hanem a Zagyvában, „Sárgödörben”, a gyári tóban úszkáló gyermekek közül is kikereste az arra alkalmasakat és belevonta az úszómunkába. A legifjabb nemzedék testedzése szempontjából épp az úzás az a sportág, amely a fiatalság testneveléséhez az első lépést hivatott megadni s így fokozottan kell értékelni dr. Hammersberg nagyszerű szervezését.

Alig egy évvel ezelőtt került vitéz dr. Sziráky Károly a HAC élére. Az új elnök felismerte a másik fontos sportszemponthoz, a fentemlített első mellett, „a HAC *mindenki* részére adja meg a sportolási lehetőséget”-elvé mellé helyezte a másik nem kevésbé fontos szempontot: nem elég az egyoldalú testedzés és a labdarúgás magábanvéve a legnagyobb eredmények mellett sem biztosíthatja a sport nemzeinevelő célját, — a sport minden ágát egyaránt kell művelni. Egy rövid év leforgása alatt kitűnően megválasztott munkatársakkal megszervezte a sportágakat. Domány Ernő főmérnökkel együtt a teniszszakosztályt, Hanti Ferencsel atlétikai tréningbe fogták az ifjúsági gárdát, Kocsis Ferencsel gondosan fejlesztették a labdarúgók tudását, lelkesen és kitartó munkával dolgoznak dr. Hammersberggel az úszó-

gárda nevelésénél. Karácsony Dezső főtitkár, vitéz dr. Lénárd Béla, Winkler Endre, az egyesület agilis intézője, Ring Kálmán kitűnő munkatársai még, de Hatvan egész társadalma, elén Várkonyi Sándor főjegyzővel, lelkes barátja és támogatója a HAC ügyének. Az egyesület minden irányban legfőbb pártfogója báró Hatvany Endre, aki nélkül az egyesület felvirágozása el sem lett volna képzelhető.

A jubiláris teniszverseny során a női és férfi egyest Domány Erőné, illetőleg Sárközy Mihály nyerték, akik a vegyes párosban is az első helyre kerültek. A férripároszt szintén Sárközy nyerte, Walkowszky Elekkel együtt. Kitűnő felkészültséget mutattak s így második, illetve harmadik helyen végeztek: dr. Gáspárné, dr. Weilné: Szemere, Bindfeld, Gergely, Iványi és Mester.

Az augusztus 20-án megrendezett vándordíjas jubilaris úszóversenyen különböző egyesületek színeiben megjelent pesti játékosokon kívül a nagyszerű egri úszógárda, a jászberényiek és szolnokiak vettek részt a HAC csapata mellett. A vándordíjat az egri MESE hódította el 64 ponttal, tavalyi védőjétől, a jászberényi Leheltől, amely 35 ponttal Hatvan 40 pontot kivívó fiai mögött harmadik helyre szorult. A szolnoki MAV csapata 20 pontot ért el. A HAC-isták lelkes pártolótáborra kettős örömmel fogadta az eredményt, tudva, hogy Eger országos viszonylatban is kiváló gárdájának fiai csak hosszú évek munkája után lehetnek egyenrangú ellenfelei, — így a második hely biztosítása is nagy eredményt jelentett; a másik örömet adó tudat az volt, hogy ha már a vándordíjat nem is tudtuk elhódítani, új védője hevesmegevei csapat lett.

A HAC úszói közül Sárközy, aki egyik legkiválóbb hatvani sportoló, Hammersberg, Kondek, Szilvássy s a Dönsz fivérek váltak ki, de talán még szebben szerepeltek hölgyúszóink, akik közül Schwarz Dita, Sugár Zsuzsi és Dukez Ági három első helyet biztosítottak a HAC számára. Az úszószámok befejeztével a közönség vízpoló mérkőzésben győnyörködött, melynek során Budapest kombinált—MESE 5:1, szolnoki MAV—HAC 6:5 arányú eredményt értek el.

A jubiláris versenyek sorát augusztus hó 27-én atlétikai mérkőzés zárta le, ahol a hatvani atléták mellett a budapesti MAFC, a gyöngyösi GYAK, a miskolci MAK és a diósgyőri DAC szerepeltek. Az első hatvani atlétikai versenyen kerületi rekordot ért el egy HAC atléta: Zavarkó, aki 12'39 méteres súlydobásával új, legjobb eredményt írt fel az ifjúsági listára.

A helyi fiúk közül első, illetőleg második helyen végeztek: Hanthy (100 méteren 11.4, 400 méteren 53'4 mp.) Mészáros (400 méteren 57 mp.) Pikál (1500 méteren 4:34.6 perc), Hegedűs (távolugrás 6.25 méter.) A dijkiosztásnál Hanthy, a különböző számokban legtöbb pontot elért atléta, — példáját adta az igazi sportembernek és bizonyítékát a HAC-ban uralkodó kiváló sportszellemnek: a legnagyobb összteljesítményt jutalmazó serleget, mint már sokszorosan kitüntetett atléta és mint a vendéglátó csapat tagja, felajánlotta az egyik, vele csaknem azonos pontszámot elért fiatal diósgyőri atlétának, hogy ezzel őt további munkára serkentse.

Az utolsó 2 év eredménye, a HAC és a másik kitűnő hatvani sportegyesület, a HVSE munkája, biztató reményt ad, hogy Hatvan mihamarabb jelentős tényezője lesz a vidéki sportéletnek. **da.**

érthető okokból kevésbé rendszeresen történik és ezeknek hiányos orvosi kezelése tenné szükségessé az iskolába kerülő gyermekek általános iskolaorvosi vizsgálatát, mely vizsgálat az iskolaév kezdete táján lenne megoldandó. Ez az ellenőrzés bizonyára sok gyermeket indítana el más uton, az ő testi és lelki kondíciójának a rendestől eltérő, de megfelelőbb uton.

A másik működési kör a kezdődő betegségnek felfedezése és ezek gyógyítása révén súlyosabbak megelőzése. Egy serege van a különböző szerveken elforduló kezdődő bántalmaknak, melyeknek nagy része ismét a szegényebb sorsú gyermekek sorában teljesen kezeletlen és amelyek ilyen kezeletlenül a gyermek későbbi fejlődésében súlyosabb következményeket hoznak magukkal. Apró elhuzódó köhögések, melyeknek nem tulajdonítanak fontosságot, kezdődő gümőkóros mirigy folyamatnak lehet a jele. A gyermek szemén alig észrevehető elváltozás, mely csak szakértő számára bír jelentőséggel, trachoma következménye lehet, mely azután nem csupán egyéni szempontból, hanem a közösség szempontjából is nagy jelentőséggel bír. A fülön mutatózó kisebb betegségek feltétlenül kezelendők, mert igen könnyen fejlődik belőlük nagyothallás vagy sükettség és ez csaknem biztosan megelőzhető lett volna idejében

alkalmazott szakszerű kezeléssel. A fogak, a mandulák ellenőrzése mind olyan terrén, amelyik hálás feladat, mert a beavatkozásra való intés sok esetben hozhatna a jövő szempontjából pótolhatatlan eredményeket. És mindezen részletektől eltekintve a gyermeknek általános egészségi lehetőségekre való figyelmeztetése, a tisztálkodásra, a célszerű és tiszta öltözködésre való nevelése, még a szociális eszközök hiánya esetében is hozhatna olyan eredményeket, melyek nem csupán a testi fejlődés terén bírnak jelentőséggel, hanem a gyermek szellemi és lelki kialakulását is harmónikusabbá, teljesebbé tennék.

Mindezen lehetőségek komoly jelentőséggel bírnak. A gyermek és annak egészsége fejlődése a jövő egyetlen záloga. S amidőn mindannyian meg vagyunk győződve arról, hogy a tanítói gárda hivatása magaslatán áll, s mindent elkövet a gyermek-sereg egészséges fejlődése érdekében, még is feltétlenül szükséges, hogy az orvos intenzívebben kapcsolódhassék abba a nevelő munkába, mely a gyermek testi fejlődésének biztosítása nélkül nem érhet el teljes eredményt. Csak ez a vállvetett munka hozhatja meg, hogy a gyermek testileg és szellemileg a lehető legnagyobb mértékben felkészülve indulhasson az önálló élet felé, mely önálló életben teljes erejével csatlakozhassék a közösség munkájához.

Legány Ödön vezérigazgató nyilatkozata az idei gabonatermésről.

Gazdaközönségünket ezen legjobban érdeklő ügyben kérdést intéztünk Legány Ödön vezérigazgató országosan elismert szaktekintélyhez, aki szíves volt az alábbiakban nyilatkozni:

Hazánk minden részéből azt a jó hírt kapom, hogy a gabonatermés, különösen a buza, mennyiségre és minőségre igen jó volt. Tehát az idei buzatermés általában meg lehetünk elégedve. A kat. holdankénti 20 q-ás buzatermés nem tartozik ritkaságok közé, hektolitersúlyra pedig 80 kg-on felüli. Sőt akadt olyan buza is kezembe, mely 85.5 kg. hektoliter súlyú és olyan buza, mely 44% nedves és 15.5% száraz sikkertartalmu, a kiváló Manitóba buza hl. súlya 84.65 kg. nedves sikkertartalma 39.75%, szárazsikkertartalma 13.8%.

De mi haszna van ebből a gazdának, ha a gabonafélék ára oly katasztrófális mértékben csökkent? Oly mértékben, hogy a nagy termés és jó minőség mellett buzatermésének értéke tetemesen kisebb, mint évekkal sőt egy évvel ezelőt volt. Mi haszna van abból a gazdának, ha minőség-buzája van, ha a minőséget nem fizetik, ha a tőzsdén a buza csak 80 kg.-ig van értékelve. A lisztminőség értékelése is lejjebb szállt. Elmaradt a különleges minőség-buza jegyzése. Különben én előre megjósoltam azt, hogy amikor már lesz általánosan minőség-buzánk, azt, úgy mint a múltban a jövőben sem fogják külön értékelni. Ezért kell a gazdának nemcsak a minőséget, hanem a termőképeséget is tekintetbe venni a fajtamegválasztásnál.

Szó sincs róla, buzakivitelünk érdekében a minőség-buzák termelésére nagy súlyt kell helyezni, de a hazai szükséglet fedezésénél ugyanolyan fontos a termőképeség nagysága és biztonsága, mert hiszen ezzel tudja a gazda ma elsősorban a bevételét fokozni. Nem szeretném, ha engem valaki félreértene. Nekünk biztos és nagytermésű buzaajtákat is kell termelnünk, melyek, ha nem is kiváló, de azért jó

lisztminőséget szolgáltatnak, mert ezeknél az egy métermázsza termelése kevesebbe kerül. Hangsúlyozom, hogy gyenge lisztminőségű buzaajtát, ha azok nagy termést is szolgáltatnak, ne termeljünk.

Tavaly már jó termése volt annak, akinek átlag 12 q buzája volt kat. holdanként. Az idén vannak gazdaságok 16 q. kat. holdankénti átlagterméssel. A többtermés tehát 4 q. Ámde ebben nincs nagy öröme a gazdának, mert tavaly augusztusban 14 pengő volt a 80 kg-os buza tőzsdei ára, ma pedig már a 9 pengő alá esett. Tavaly 4 pengő volt a boletta ára, ma csak 3 pengő. Ez pedig azt jelenti, hogy egy gazdaságnak, melynek 500 kat. holdnyi buzavetése volt, 12 q átlagos terméssel, illetve 6000 q összterméssel, buzatermése 108.000 pengő értéket képviselt. Ezzel szemben az idén ugyanolyan területen 2000 q-val többje van, vagyis 500 holdon 16 q átlagos terméssel számítva össztermése 8000 q, de értékét q-ént csak 12 pengővel számítva, az összterménnyisége értéke csak 96.000 pengőt jelent. Vagyis 2000 q többterméssel 12.000 pengővel kevesebb értéke van.

Országos viszonylatban számítva tavaly volt 17.5 millió q. buzatermésünk, míg az idén lesz közel 24 millió métermázsánk, vagyis idén 6.5 q millió métermázsával több lesz buzatermésünk, melynek összértéke 288 millió pengőt jelent a tavalyi 315 millió pengővel szemben.

De térjünk át rozstermésünk katasztrófális arzuhanására. Tavaly ilyenkor 8 pengő volt a rozs tőzsdei középára és 4 pengő a bolettaár. Ma 3 pengő bolettaár mellett a rozs tőzsdei középára 4.75 pengő, vagyis együttvéve 12 pengővel szemben 7.75 pengő. Ilyen árak mellett már kérdéses, hogy érdemes-e rozstermeléssel foglalkozni? Buzát termő talajon semmiesetre sem. Birtokosainknak tehát csak azt ajánlhatom, hogy ahol a buza jól megterem, ott inkább buzát termeljenek mint rozst, s a konvenciórozst pénzért (a buza árán) vegyék meg.

Nem zuhant oly iszonyatosan a sörárpa ára, mert tavaly ilyenkor az elsőrendű sörárpa tőzsdei középára 11 pengő volt s ma 10.75 P. Azonban a sörárpa értékesítésének lehetőségei tetemesen romlottak. Sörgyáraknál értékesíteni lehetetlen. Még egy-két malátagyár vásárolja.

A zabra az idén igen kedvező időjárás volt, ami a termésben is kifejezésre jut. Azonban a zab ára is rettenetesen csökkent. Tavaly ilyenkor a zab tőzsdei ára 10.75 P. volt, ezzel szemben ma 9.90 P.

Nagy gondok nehezednek a gazda vállára. A jó termésnek ellenére nem bírja a terhet viselni. És ha átússza ezt az évet, mi lesz jövőre? Sok fejlődésbe kerül majd a gazdának, hogy mit tegyen és mit termeljen a jövőben? Erre nézve én e lapban már egyszer nyilatkoztam. Akkor ajánlottam többek között a mák termelését is. Hát erre bizony igen nagy mákvetéseink lettek, úgy hogy annak ára a jó termés mellett, több mint a felére csökkent. Annak értékesítése is ma nehézségbe ütközik. Talán a takarmánynövények vagy a kerti növények magtermelésére gondolhatunk még. De az idei katasztrófális árzuhanások után ki tud ma tanácsot adni?

A Hatvani Atlétikai Klub jubiláris versenyei.

A hatvaniak becézett HAC-a az idén üli fennállásának 20-ik évfordulóját. Szent István napján a község háza tanácstermében tartott közgyűlésén eredményes munkálkodásra tekinthettek vissza az ünnepi szónokok. A HAC 20 év előtti megalapítói és azóta valamennyi vezetője helyesen tartotta legfőbb irányító elvnek a sportegyesület részére: minél nagyobb számban belevonni az ifjúságot a testedző munkába. A sport legszebb feladata: egészséges generációt nevelni a nemzet számára.

Az első időben, a háború és a forradalmak bizonytalan éveiben meg kellett elégedni egyedül a labdarúgással. Hosszú idő mult el, míg 2 évvel ezelőtt dr. Hammersberg Elemér az alighogy megépített strand-uszodában megszervezte a HAC úszógárdáját és 2 év céltudatos munkájával Hatvan egész fiatal generációját belevonta ennek keretébe. Nem elégedett meg az uszodába járó ifjúság nevelésével, hanem a Zagyvában, „Sárgödörben”, a gyári tóban úszkáló gyermekek közül is kikereszte az arra alkalmasakat és belevonta az úszómunkába. A legifjabb nemzedék testedzése szempontjából épp az úzás az a sportág, amely a fiatalság testneveléséhez az első lépést hivatott megadni s így fokozottan kell értékelni dr. Hammersberg nagyszerű szervezését.

Alig egy évvel ezelőtt került vitéz dr. Sziráky Károly a HAC élére. Az új elnök felismerte a másik fontos sportszempontot, a fentemlített első mellett, „a HAC *mindenki* részére adja meg a sportolási lehetőséget”-elvé mellé helyezte a másik nem kevésbé fontos szempontot: nem elég az egyoldalú testedzés és a labdarúgás magábanvéve a legnagyobb eredmények mellett sem biztosíthatja a sport nemze-nevelő célját, — a sport minden ágát egyaránt kell művelni. Egy rövid év leforgása alatt kitűnően megválasztott munkatársakkal megszervezte a sportágakat. Domány Ernő főmérnökkel együtt a tennisz szakosztályt, Hanti Ferencsel atlétikai tréningbe fogták az ifjúsági gárdát, Kocsis Ferencsel gondosan fejlesztették a labdarúgók tudását, lelkesen és kitarító munkával dolgoznak dr. Hammersberggel az úszó-

gárda nevelésénél. Karácsony Dezső főtthár, vitéz dr. Lénárd Béla, Winkler Endre, az egyesület agilis intézője, Ring Kálmán kitűnő munkatársai még, de Hatvan egész társadalma, elén Várkonyi Sándor főjegyzővel, lelkes barátja és támogatója a HAC ügyének. Az egyesület minden irányban legfőbb pártfogója báró Hatvany Endre, aki nélkül az egyesület felvirágozása el sem lett volna képzelhető.

A jubiláris teniszverseny során a női és férfi egyest Domány Erőné, illetőleg Sárközy Mihály nyerték, akik a vegyes párosban is az első helyre kerültek. A férripárost szintén Sárközy nyerte, Walkowszky Elekkel együtt. Kitűnő felkészültséget mutattak s így második, illetve harmadik helyen végeztek: dr. Gáspárné, dr. Weilné; Szemere, Bindfeld, Gergely, Iványi és Mester.

Az augusztus 20-án megrendezett vándordíjas jubiláris úszóversenyen különböző egyesületek színeiben megjelent pesti játékosokon kívül a nagyszerű egri úszógárda, a jászberényiek és szolnokiak vettek részt a HAC csapata mellett. A vándordíjat az egri MESE hódította el 64 pontal, tavalyi védőjétől, a jászberényi Leheltől, amely 35 ponttal Hatvan 40 pontot kivívó fiai mögött harmadik helyre szorult. A szolnoki MAV csapata 20 pontot ért el. A HAC-isták lelkes pártolótáborra kettős örömmel fogadta az eredményt, tudva, hogy Eger országos viszonylatban is kiváló gárdájának fiai csak hosszú évek munkája után lehetnek egyenrangú ellenfelei, — így a második hely biztosítása is nagy eredményt jelentett; a másik örömet adó tudat az volt, hogy ha már a vándordíjat nem is tudtuk elhódítani, új védője hevesmegevei csapat lett.

A HAC úszói közül Sárközy, aki egyik legkiválóbb hatvani sportoló, Hammersberg, Kondék, Szilvássy s a Dönsz fivérek váltak ki, de talán még szebben szerepeltek hölgyúszóink, akik közül Schwarz Dita, Sugár Zsuzsi és Dukez Ági három első helyet biztosítottak a HAC számára. Az úszószámok befejeztével a közönség vízipoló mérkőzésben győnyörködött, melynek során Budapest kombinált—MESE 5:1, szolnoki MAV—HAC 6:5 arányú eredményt értek el.

A jubiláris versenyek sorát augusztus hó 27-én atlétikai mérkőzés zárta le, ahol a hatvani atléták mellett a budapesti MAFC, a gyöngyösi GYAK, a miskolci MAK és a diósgyőri DAC szerepeltek. Az első hatvani atlétikai versenyen kerületi rekordot ért el egy HAC atléta: Zavarkó, aki 12'39 méteres súlydobásával új, legjobb eredményt irt fel az ifjúsági listára.

A helyi fiúk közül első, illetőleg második helyen végeztek: Hanthy (100 méteren 11.4, 400 méteren 53'4 mp.) Mészáros (400 méteren 57 mp.) Pikál (1500 méteren 4:34.6 perc), Hegedűs (távolugrás 6.25 méter.) A dijkiosztásnál Hanthy, a különböző számokban legtöbb pontot elért atléta, — példáját adta az igazi sportembernek és bizonyították a HAC-ban uralkodó kiváló sportszellemnek: a legnagyobb összteljesítményt jutalmazó serleget, mint már sokszorosan kitüntetett atléta és mint a vendéglátó csapat tagja, felajánlotta az egyik, vele csaknem azonos pontszámot elért fiatal diósgyőri atlétának, hogy ezzel őt további munkára serkentse.

Az utolsó 2 év eredménye, a HAC és a másik kitűnő hatvani sportegyesület, a HVSE munkája, biztató reményt ad, hogy Hatvan mihamarabb jelentős tényezője lesz a vidéki sportéletnek. **da.**

SZERKESZTŐI ÜZENETEK.

R...né Hort. Köszönjük. Legközelebb sorát ejtjük.

Milyen bor és szőlőárak várhatók? Kérem szépen, nem szeretnék az ókori Pythia módjára válaszolni, aki olyan közmónfontan adta meg válaszát a hozzá jóslásért fordulóknak, hogy egy pont vagy vessző másként elhelyezése a jósmondat értelmét homlokegyenest ellenkező értelművé változtatta. Gondoljon kérem az „*ibis, redibis, non in bello moriris*” és *ibis, redibis non, in bello moriris*” változatokra. Ehelyett utalok a.a. hogy az ideai szőlőtermés nem jogosít fel nagyon nagy mennyiségi eredményekre, főleg az országsterbe tombolt viharok után. A kisebb mennyiségek általában a minőségnek szoktak javára válni, így az elfogyott belföldi borkészletek helyébe kerülő és közepes minősége mellett kevesebbnek is ígérkező ideai termés a borpiacon aligha fog árrombolást okozni. Ennek ellene szól az is, hogy a nagyon gyenge minőségek szeszrel feljavítva Németországba mennek, mint Brennwein, a további gyengébb minőségek konyakká feldolgozására vonatkozó tavalyi intézkedések életben fognak maradni, a swájci, osztrák, csekélyebb mértékben a cseh és lengyel kiviteli lehetőségek bizonyos feleslegelvonást szintén jelentenek: mindent összevéve *a kilátások a borárak alakulása szempontjából kedvezőek*. Hozzájárult ehhez még az a nagyon jelentős propaganda, ami a hazai borfogyasztás emelése és népszerűsítése érdekében állandóan folyik és aminek eredményei határozottan észlelhetők, a sörgyárak nem csekély bánatára. Boraink népszerűsítésére az elkövetkezendő hónapokban különösen a különböző bor és szüreti hetek bírnak nagy jelentőséggel, amilyenek a balatoni, szekszárdi borhetek, a tokaji szüreti hét és a *hevesmegyei borok érdekében október 15—22 között rendezendő egri borhét is*. Ezeket a propaganda alkalmakat a nagyközönség szívesen fogadja és a bor megkedveléséhez nagyban hozzájárulnak. A csemeszőlő árak alakulására ugyszólván kizárólag a külföldi szállítások lehetőségei mértékadóak. Ezek pedig az idén oly jók és a m. kir. külkereskedelmi hivatal által oly körültekintéssel megszervezettek, hogy a *szóabajövő összes csemeszőlő termésünk (nemcsak Hevesmegyéé, hanem az egész országé!) mind kimehet*. A kiviteli lehetőségek folytán a kereslet biztosítva lesz, az árak ennél fogva egyenletesen tartottak fognak maradni.

Bürokrácia. Ugy van az kérem szépen, hogy a bürokrácián és a coplon a tisztviselő nem segíthet. Udvarias és bizonyos sürgős eseteket méltányo ni akaró tisztviselő csak annyit tehet meg, hogy az akta utvesztőben tévelygő árabokat az általa elérhető stációkon gyorsan átsegíti. De ő nem tudja ezeket a stációkat kikerülni. Tehát nem a tisztviselő okozza a bürokráciát, hanem a szolgálat szabályai, az évtizedek alatt kialakult és az *aktakontrollt mindennél fontosabbnak tartó rendszer kényszeríti a tisztviselőt a bürokratikus magatartásra*. Ezen nem változtathat más, mint a hivatalok ügykezelésének olyan modernizálása, mint a magánvállalatoknál van. Ezt viszont megalkotni a racionálási bizottság feladata. Tessék tehát ennek a bizottságnak a munkáját figyelemmel kíséni. Az új rend kidolgozója, Magyar professzor olyan nagyszerű elméleti eredményeket ért el már, hogy a tavasszal Amerikába is meghívták és ő el is ment oda, nagy sikereket aratott előadásaival a szak-

emberek körében. Hogy idehaza miért nem megy a gyakorlatba való átültetés? Ezt nem árulta el eddig senki.

Mit termeljünk búza helyett? Méltóztassék a mult évre visszagondolni. Ugyanekkora területen termelt minden gazda buzát és örvendett, ha vetőmagja visszatért. Az idén meg a feleslegtől roskadozik a nehezen tartott bolétázott búza ára. A végletek oka a természet előre nem látható hajlandóságaiiban van, ezért nem is nagyon lehet arról beszélni, hogy a buzaterületeket lényegesen csökkentjük. Ha erről van szó, még a közép és nagybirtok tudna talán buzatermelő területeiből elvenni, a kiscgazda, aki főleg saját szükségletét minden körülmények között kell, hogy megtermelje, alig csökkenthet. Inkább úgy lehet a kérdést megfogalmazni, mit termeljünk *búza mellett?* A gyümölcskultúra fokozása jelentős eredményeket hozhat, a takarmánytermesztés szántóföldi jelleggel mélyrehatóbb eredményeket ígérhet, mert az *állatállomány növelése folytán jobb erejű földeken a buzavetési terület is csökkenthető lenne*. Ipari növények termelésére bizonyos körülmények között szintén gondolni lehet, különösen komoly lehetőségek fognak az új évre kínálkozni a németországi Reichszentralstelle für Fette und Öle utján folyó tárgyalásokon várható eredményekhez képest az olajos magvakban: len, repce és mák szerződéses termelésére. Ezek előreláthatólag a búzához viszonyítva kétszeres anyagi eredményt tudnak a gazdának majd nyújtani, biztosított átvétel mellett.

Dr. Mariska László francia nyelvű szakmunkája.

Dr. Mariska László a toulouse-i Hotel Dieu kórház orvosa most megjelent tanulmányában „Adalékok az izületekben képződő idegen testek és azok viszonya a traumatizmushoz” foglalkozik a modern szociális betegségek egyik legkevésbé ismert fajtájával.

Ebben a munkában Hatvanból messze idegenbe került honfitársunk saját tapasztalatai és a szakirodalom szanaszét szórt adatai nyomán összeállította a diagnózis praktikus módját, a keletkezés valószínű okait és végül a therapiát.

Olyan idegen testekről van itt szó, melyek úgy kerülnek és fejlődnek a balesetből felgyógyult emberi szervezetbe, mint a gyöngyragylóba, az igazgyöngyök. Igen régen — már 1558-ban — feljegyeztek eseteket, melyek előtt az akkori orvostudomány természetesen tanácstalanul állt. Azóta sűrűn előfordultak és az orvosi szaklapok hasábjain főleg ipari balesetek másodlagos fejleményeként lettek elkönyvelve. Ennek dacára a vélemények megoszlottak a dolog lényegét és következményeit illetőleg, (Munka képesség csökkenése) tudomásunk szerint ez az első rendszeres tanulmány, mely felöleli a különböző s gyakran elmentéses véleményeket és így a tapogatódzások és találgatások periódusát lezárja. A tanulmány francia nyelven jelent meg, kereskedelmi forgalomban nem található.

Öszinte örömmel regisztráljuk e hírt, egy megynkbelinek ilyen figyelemreméltó értékes működéséről, annál is inkább, mert doktori oklevelét alig egy éve nyerte el és a szakirodalom egyik igen fontos ágában máris komoly uttörőként jelentkezett. Ilyen szép kezdet után joggal sokat várhatunk még tőle.

Árverési hirdelmény-kivonat.

Nemzeti Hitelintézet Rt. (képv. Dr. Vajda Lipót ügyvéd Hatvan) végrehajlatónak Csöke Menyhértne Csikós Julianna végrehajtást szenvedő ellen indított végrehajtási ügyében a telekkönyvi hatóság végrehajtási árverést 1900 pengő tokekövetelés és járulékaik behajtása végett a hatvani kir. járásbírótság területén levő, Csány községben levő, s a csányi 2015 sz. betétben A+1 sorsz. 3011 1 hrsz. alatt foglalt Csöke Menyhértne Csikós Julianna nevében álló ingatlanra 3130 pengő kikiáltási árban elrendelte.

Az árverést 1933. évi szeptember hó 29 napján délután 5 órakor Csány községhezánál fogják megtartani.

Az árverés alá kerülő ingatlan a kikiáltási ár kétharmadánál alacsonyabb áron nem adható el.

Az árverelni szándékozók kötelesek bánatpénzül a kikiáltási ár 10 %-át készpénzben, vagy az 1881: LX. t. c. 42. §-ában meghatározott árfolyammal számított óvadékképes értékpapírosban a kiküldöttnél letenni, hogy a bánatpénznek előleges bírói letétbe helyezéséről kiállított letéti elismervényt a kiküldöttnek átadni és az árverési feltételeket aláírni. (1881: LX. t. c. 147., 150., 170. §§: 1908: LX. t. c. 21. §.)

Az aki az ingatlanért a kikiáltási árnál magasabb ígéretet tett, ha többet ígérni senki sem akar, köteles nyomban a kikiáltási ár százaléka szerint megállapított bánatpénzt az általa ígert ár ugyanannyi százalékáig kiegészíteni. (1908: XXI. 25. §.)

Hatvan, 1933. évi június hó 2 napján.

Dr. Berecz sk.
kir. járásbíró.

8949/tk. 1933. szám.

Árverési hirdelmény-kivonat.

Hevesmegyei Takarékpénztár végrehajlatónak, Mezei m. Sándor és neje Szabó Rozália végrehajtást szenvedő ellen indított végrehajtási ügyében a tkvi. hatóság a végrehajtási árverést 10.000 pengő tokekövetelés és járulékaik behajtása végett az egri kir. járásbírótság területén levő, Mezőtárkány községben levő s a I. a mezőtárkányi 525 sz. betétben A I. 12—20 sorsz. 1800/335520-ad rész közös legelő illetőség, 2684/1, 2685/1, 2686/1, 2687/1, 2689/1, 2690, 2691/1, 2686/2 hrsz. alatt foglalt Mezei m. Sándor és neje Szabó Rozália nevében álló szántó, rét, vízárók és legelő ingatlanra, annak alkotó részei és tartozékaira 3973 pengő kikiáltási árban.

II. az u. a. betétben A II. 1—6 sorsz. 2685/1, 2685/6, 2686/3, 2687/3, 2689/3, 2691/3 hrsz. alatt foglalt Mezei m. Sándor és neje Szabó Rozália nevében álló szántó és rét ingatlanra, annak alkotórészei és tartozékaira 159 pengő kikiáltási árban.

II. a mezőtárkányi 827 sz. betétben A I. 9. sorsz. 360/335520-ad közös legelő ingatlanra 250 pengő kikiáltási árban elrendelte.

Az árverést 1933. november hó 28 napján délelőtt 9 órájára a telekkönyvi hatóság hivatalos helyiségében földszint 12. ajtó fogják megtartani.

Az árverés alá kerülő ingatlanok a kikiáltási ár kétharmadánál alacsonyabb áron nem adhatók el.

Az árverelni szándékozók kötelesek bánatpénzül a kikiáltási ár 10 %-át készpénzben, vagy az 1881: LX. t. c. 42. §-ában meghatározott árfolyam-

mal számított óvadékképes értékpapírosban a kiküldöttnél letenni, vagy a bánatpénznek előleges bírói letétbe helyezéséről kiállított letéti elismervényt a kiküldöttnek átadni és az árverési feltételeket aláírni. (1881: LX. t. c. 147, 150, 170 §§: 1908: LX. t. c. 21 §.)

Az aki az ingatlanért a kikiáltási árnál magasabb ígéretet tett, ha többet ígérni senki sem akar, köteles nyomban a kikiáltási ár százaléka szerint megállapított bánatpénzt az általa ígert ár ugyanannyi százalékáig kiegészíteni. (1908: XXI. t. c. 25. §.)

Eger, 1933. augusztus hó 1-én.

Szicszay s. k.
kir. járásbíró.

8947/tk. 1933. szám.

Árverési hirdelmény-kivonat.

Hevesmegyei Takarékpénztár végrehajlatónak, Gyurkó László végrehajtást szenvedő ellen indított végrehajtási ügyében a telekkönyvi hatóság a végrehajtási árverést 4500 arany pengő tokekövetelés és járulékaik behajtása végett az egri kir. járásbírótság területén levő Mezőtárkány községben levő s a I. mezőtárkányi 569 sz. betétben A I. 1. 2. sorsz. 209. 210 hrsz. alatt foglalt s Gyurkó László (nős Mezei Teréz) nevében álló ház és kert ingatlanra, annak alkotórészei és tartozékaira 1272 pengő kikiáltási árban, II. a mezőtárkányi 569 sz. betétben A II. 1—3. 5. sorsz. 1607/1, 2283/1, hrsz. 360/335520 rész közös legelő és 2567/37 a. hrsz. alatt foglalt s Gyurkó László nevében álló szántók ingatlanra, azok alkotórészei és tartozékaira 1813 pengő 50 fillér kikiáltási árban elrendelte.

Az árverést 1933. november hó 24 napján délután 3 órájára Mezőtárkány községhezánál fogják megtartani.

Az árverés alá kerülő ingatlanok a fedezeti elv sérelmével nem adhatók el.

Az árverelni szándékozók kötelesek bánatpénzül a kikiáltási ár 10 %-át készpénzben, vagy az 1881: LX. t. c. 42 §-ában meghatározott árfolyammal számított óvadékképes értékpapírosban a kiküldöttnél letenni, vagy a bánatpénznek előleges bírói letétbe helyezéséről kiállított letéti elismervényt a kiküldöttnek átadni és az árverési feltételeket aláírni. (1881: LX. t. c. 147, 150, 170 §§: LX. t. c. 21 §.)

Az aki az ingatlanért a kikiáltási árnál magasabb ígéretet tett, ha többet ígérni senki sem akar, köteles nyomban a kikiáltási ár százaléka szerint megállapított bánatpénzt az általa ígert ár ugyanannyi százalékáig kiegészíteni. (1908: XXI. t. c. 25. §.)

Eger, 1933. július hó 28-án.

Dr. Garass s. k.
kir. járásbíró.

A szerkesztésben résztvesznek:

Egerben: Dr. Erlach Sándor, Gyöngyösön: Dr. Katrics Kálmán, Tiszafüreden: Dr. Végh József
Hevesen: Figlár Géza, Pásztón: vitéz dr. Szilágyi Sándor.

Felelős szerkesztő és kiadótulajdonos:
Vig Vilmos, Hatvan, Telefon: 85.

Társzerkesztő: Balogh István Gyöngyös.
Kéziratok, előfizetési és hirdetési díjak a kiadóhivatal címére Hatvanba küldendők.
Hirdetések díjszabás szerint.

Bindfeld Márk és fiai
részvénytársaság
 épületfa-kereskedő cégnél
 a legmodernebb kivitelű
 cementárúk és műkövek
 beszerezhetők.
 Hatvan. Telefon 30.

Blumenthal Béla
 épületfa-kereskedése és
 cementgyára.
 Hatvan. Telefon 29.
 Elsőrendű cementárúk!
 Mindennemű építőanyag:
 cement, téglák, eserép, nád, kőpor stb.
 a legjobb minőségben kapható.

**Bristol...
 Bristol...**
**Bristol Szálló Budapest
 Dunapart**
 árban és szolgáltatásban vezet!
 Szoba teljes ellátással
 személyenként **napi 12.~ pengőért.**

?

Megfejtését
 megtalálja a jövő számban!

Központi iroda:
Horvát Mihály ucca 77A.
Nagy és kisméretű!
géptégla, hornyoltcserép
 A Hatvani Gőztégla és Cserépgyár r-t.
 hatvani gyártelepén kitanús minőségű.
 Nagyméretű tégla Hornyoltcserép
 Kisméretű „ Gerinc-cserép

TELEFON: VIDEKI
 Központi iroda 22.   viszonteladokat
 Gyártelep   31.   keresünk.

**Olcsó áron,-
 részletfizetésre is kapható!**

Bell Miklós
 tégla és
 cserép-
 gyára.
 Mátraderecske.

A gondos háziasszonynak
csüfőrfőkön
 első teendője, hogy felkeresse
HAJDU ARMIN
üzletét,

Standard
rádiókészülékek
Illés Béla
 rádiószaküzletében.
 Eger. Telefon: 230.

ahol friss pörkölésű elsőrendű
kávét
 kap igen jutányos áron! — Denaturált szesz nagyban és kicsinyben! — Vidéki megrendeléseket pontosan eszközlök! — Saját érdeke parancsolja, hogy egyszer próbálja meg.

**Csongrádvármegyei Általános
 Tanítóegyesület üdülőháza,**
 nyilvános étterme és szállodája
 Mátrafüred (Bene)
 Bérlet: WICKL PÁL.
 Telefon: Mátrafüred 2.

Egész éven át nyitva.
 Elsőrendű szálloda, 16
 tágas, világos déli fekvésű
 csendes szobával. Minden szobában
 folyó víz. Külön fürdőszobák.
 Minden

igényt kielégítő kényelem.
 Modern étterem, napozó. —
 Penzió. Diétás koszt. Szőlőkura.
 Szolid árak. Figyelmes
 kiszolgálás. Elő és utó-
 igényben engedmény.

Hofbauer Testvérek
 könyvelés ellenőrzés. BUDAPEST, IV.,
 MUZEUM KORUT 7. Telefon: 89-7-57.

☐
 Könyvelés vezetése, betanítása, adómérleg-
 társas, örökségi elszámolások elkészítése.
 Adó és egyéb vizsgálata esetén
ellen-szakértői közreműködése stb.
 (Szanálási tervek kidolgozása és végrehajtása.)